

**A Girincsi Nagy-erdő (HUBN20029) kiemelt
jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
Natura 2000 fenntartási terve**

Eger, 2017

Készítette:
Bükk Nemzeti Park Igazgatóság

Elérhetőségei:
Postacím: Eger 3304, Sándor u. 6.
Tel: 36-412-571; Fax: 36-412-791
e-mail: titkarsag@bnpi.hu
honlap: www.bnpi.hu

Felelős tervező:
Schmotzer András

Közreműködő kutatási partner:
Bioaqua Pro Kft (Debrecen)

Közreműködő szakértők:
Dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Magos Gábor
Dr. Müller Zoltán
Polyák László
Schmotzer András
Zákány Albert

Térképeket készítette:
Kalmár Zsuzsanna

Fotókat készítette:
Schmotzer András

Tartalomjegyzék

1.	<i>A terület azonosító adatai</i>	4
1.1.	Név	4
1.2.	Azonosító kód	4
1.3.	Kiterjedés	4
1.4.	A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.4.1.	Jelölő élőhelyek	4
1.4.2.	Jelölő fajok	4
1.5.	Érintett települések	4
1.6.	Egyéb védettségi kategóriák	5
1.7.	Tervezési és egyéb előírások	5
1.7.1.	Természetvédelmi kezelési terv	5
1.7.2.	Településrendezési eszközök	5
1.7.3.	Körzeti erdőtervek és üzemtervek	5
1.7.4.	Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	5
1.7.5.	Halgazdálkodási tervek	6
1.7.6.	Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	6
2.	Veszélyeztető tényezők	6
3.	Kezelési feladatok meghatározása	9
3.1.	Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3.1.1.	Fő célkitűzések	9
3.1.2.	További célok	9
3.2.	Kezelési javaslatok	10
3.2.1.	Élőhelyek kezelése	12
3.2.1.1.	KE-1 kezelési egység: A Sajó és parti sávja	12
3.2.1.2.	KE-2 kezelési egység: Ártéri mocsárrétek	14
3.2.1.3.	KE-3 kezelési egység: Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényei)	16
3.2.1.4.	KE-4 kezelési egység: Erdőtelepítések, ültetvények	18
3.2.2.	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	20
3.2.3.	Fajvédelmi intézkedések	20
3.2.4.	Kutatás, monitorozás	21
3.2.5.	Mellékletek	22
3.3.	A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	23
3.3.1.	Agrártámogatások	23
3.3.2.	Pályázatok	24
3.3.3.	Egyéb	24
3.4.	A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	24
3.4.1.	Felhasznált kommunikációs eszközök	24
3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	25
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	26
4.	Felhasznált irodalom	28
5.	Térképek	30
6.	Fotódokumentáció	35
7.	Összefoglaló a 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról a Natura 2000 fenntartási tervek Agrártámogatások fejezetéhez	39

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Girincsi Nagy-erdő kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20029
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	112,1 hektár
--------------------------------	--------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhely*)

- 91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)
- 6440 Folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei
- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

1.4.2. Jelölő fajok

- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Girincs	Borsod-Abaúj-Zemplén	112,1	100	10,00
Összesen:		112,1	100	

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha) ¹	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat	-	magterület	112,1	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
		ökológiai folyosó	-	
		puffer övezet	-	
		Összesen:	112,1	

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre – mivel országos védett területtel nem fed át - eddig nem készült természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

Település	Típus	Határozatszám
Girincs ²	településfejlesztési koncepció	1/2005 (I.31.) határozat
	szabályozási terv és helyi építési szabályzat	4/2006 (VI. 22.) Rendelet

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat 2009-ben fogadta el a megyei területrendezési tervet (Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat 10/2009 (V.5.) számú rendelete a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Területrendezési Terv szabályzatáról).

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Erdőtervezési körzet neve	Érintett települések (teljes körű felsorolás)	Aktuális erdőterület (ha) ³	Erdőtervezés éve
Dél-Borsodi	Girincs	71,57	2010

A vonatkozó erdőterv jóváhagyására – az erdőtervezéskor hatályos jogszabályok szerint – Északerdő Zrt. Délbükki Erdészeti Igazgatóság XXIV/1131/1/2010. számon került sor.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A tájegységi vadgazdálkodási tervek nem kerültek elfogadásra, így a vadgazdálkodók átmeneti terv alapján végzik a vadgazdálkodási tevékenységüket.

A tervezési terület a 205. azonosítóval rendelkező „Bükkalja-taktaközi Vadgazdálkodási tájegység” részét képezi (az Országos Vadgazdálkodási Adattár alapján (<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>)).

A tervezési terület az alábbi egy vadgazdálkodási egységet érinti (a vadászatra jogosult megnevezésével): Tiszaújvárosi Vadásztársaság (655400).

¹ A kiterjedés oszlopban az adott terület átdefését adjuk meg a tervezési területtel (hektárban)

² Az országos rendezési tervkataszter alapján

³ Az adat a tervezési területtel átfedő területértéket mutatja (hektárban)

A vadgazdálkodási üzemtervek 2037.03.01-ig lesznek érvényesek.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A megyei halgazdálkodási tervek a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztályánál érhetők el (3526 Miskolc, Blaskovics út 24.). A tervezési területen, a Sajón a halászati hasznosító az Észak-magyarországi Horgász Egyesület /ÉMHE/ (3525 Miskolc, Széchenyi u. 73.).

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A terület a 2-6. Sajó a Bódvával vízyűjtő-tervezési alegységhez tartozik: (<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>).

Az Országos Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, illetve a 4 részvízyűjtő-gazdálkodási terv felülvizsgálatát Magyarország 2015. december 22-ig elkészítette, melyet a Kormány 1155/2016. (III.31) Korm. határozattal fogadott el.

A stratégiai dokumentáció 2016. áprilisban készült el.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége ⁴	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód változása	M	10	<i>mocsárrétek (6440)</i> Mind a terület intenzívvé válása, mind pedig alul hasznosítása kedvezőtlen folyamatokat indíthat be (kikopott eróziós legelőfoltok kialakulása vagy magaskórós, inváziós növények térhódítása).
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	15	<i>mocsárrétek (6440)</i> Kaszálás felhagyásával a szukcessziós folyamatok felgyorsulnak, a záródásban a versenyképesebb özönnövények előnybe kerülnek.
B02	erdőgazdálkodás (beleértve az ültetvényeket is)	M	5	<i>díszes tarkalepke (Euphydryas maturna), puhafás ligeterdők (91E0*)</i> Idős erdőállományt a tervezési területen már csak a fűzligetek képeznek (elsősorban nem erdőtervezett területeken). Az erdei életközösség átmentése csak abban az esetben tud megvalósulni, ha mindig

⁴ Magyarázat: a veszélyeztető tényezők besorolása: H – magas (high); M – közepes (medium); L – alacsony (low)

				maradnak idős állományrészek a tervezési területen.
E03	szemét, hulladék	M	30	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> A Sajó mentén jelentős mennyiségű szemét tud felhalmozódni, melynek mennyiségét a belterület irányából származó kommunális hulladék „egészíti ki”. A szemét részben nem lebomló, környezetre ártalmas anyagokat is tartalmazhat, mely a talajba és közvetve az élő szervezetekbe is bejuthat.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	80	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> Több hatás eredőjeként fellépő özönnövények jelentős fajszámban és borításban találhatók meg a területen. A kezelések megszüntével igen hamar benépesítik a számukra megfelelő élőhelyeket, leginkább a folyót kísérő szegélyből képesek az érintkező jelölő státuszú mocsárréteket veszélyeztetni.
J01.01	leégés	M	15	<i>mocsárrétek (6440)</i> Nem minden évben jelentkező veszélyeztető tényező a leégés. A száraz években (különösen kora tavasszal) a szándékos gyújtogatás miatt a mocsárrétek nagy arányban éghetnek le. Ez felerősítheti a szárazodási folyamatokat és utat engedhet az inváziós fajok betelepülésének, megerősödésének.
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	20	<i>puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> Az idős erdőállományok – elsősorban keményfás ligeterdők – a Sajó mentén mára már elszigetelt állományokban fordulnak elő. Így az idős állományrészek letermelésével az élőhelyek összeköttetési lehetőségei is sérülnek, melynek következtében vízgyűjtő szintjén sérülhet az

				erdőállományok regenerációs potenciálja.
J02.04.01	árvíz	M	30	<i>keményfás ligeterdők (91F0)</i> Az erdőfelújítások megvalósulását, főként a magyar kőris megmaradását nagyban befolyásolják a tartós árvizek, a nyomukban visszamaradó elöntések, pangóvizek
K01.03	kiszáradás	H	30	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> A kiszáradás hatására az üde élőhelyek fajkészlete átalakul, szárazságtűrő generalista vagy idegenhonos fajok veszik át az uralmat.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	20	<i>mocsárrétek (6440), puhafás- (91E0*) és keményfás ligeterdők (91F0)</i> A kaszálórétek kezelésének megszűnése esetén a szukcessziós folyamatok a cserjés vegetáció térfoglalásához vezet, a mocsárrétek rovására. A mocsárrétek becserjésedésével záródásával az idegenhonos fajok előretörése várható. Az erdőterületeken – elsősorban a vágásterületeken és a nyiladékokban – az inváziós fajok lágy- (pl. selyemkóró, adventív őszirózsa-fajok, aranyvessző-fajok) és fásszárú (pl. zöld juhar, gyalogakác, amerikai kőris) – gyors előretörése figyelhető meg, mely a természetes regenerációs folyamatokat negatívan befolyásolja.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

3.1.1. Fő célkitűzések

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása:

- keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*) (91F0)
- folyóvölgyek *Cnidion dubii*-hoz tartozó mocsárrétjei (6440)
- díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)

Általános célkitűzések: A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot és a kedvező természetvédelmi állapottal összhangban lévő gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

- A keményfa ligeterdők (91F0) elegyességét, természetes felújítását biztosító erdőgazdálkodási módok érvényesítése, melyben hangsúlyosan jelentkezik az állományokra jellemző elegyfajok kímélete, a tisztító- és a nevelővágások során, az inváziós fafajok visszaszorítása, a cserjeszint kímélete és az erdőszegélyek fejlesztése
- A mocsárréti, kaszálóréti üde gyepek (6440) állományainak fenntartása / helyreállítása legeltetéssel ill. kaszálással;
- A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) élőhelyének védelme érdekében meg kell őrizni jó vízellátottságú üde erdőszegélyeket, törekedni szükséges az erdőszegélyek elegyfajainak (elsősorban a magyar kőris (*Fraxinus angustifolia*)) kíméletére, valamint a megfelelő vízháztartás biztosítására.

3.1.2. További célok

- A Sajó folyót kísérő ligeterdő sáv, mint több jelölő faj számára fontos élőhely és ökológiai folyosó fenntartása, ökológiai állapotának (elegyesség, koreloszlás, holt faanyag mennyisége) javítása, az inváziós fásszárúak (pl. zöld juhar, amerikai kőris, fekete dió) visszaszorítása mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel (utóbbi esetben csak elsodródás mentes, egyedhez kötött kezelés megvalósításával);
- Az ártéri pionír ruderalis növényzet (3270) élőhely típusok állományainak fenntartása, illetve kialakulásuk elősegítése a terület folyó- és állóvizeit érintő természetes folyamatok (áradások, kiszáradások) hosszú távú biztosításával;
- A Sajó folyó kedvező ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása a kívülről érkező szennyező hatások csökkentésével, illetve a meder és a partvonal állapotát, a hosszirányú átjárhatóságot és a vízminőséget érintő egyéb negatív hatások megelőzésével (különösen a halványfoltú és homoki küllő /*Gobio albipinnatus*, *Gobio kessleri*/, a balin /*Aspius aspius*/ fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartásához / eléréséhez);
- A vöröshasú unka (*Bombina orientalis*) élő- és szaporodóhelyeit adó állóvizek, különösen az időszakos mocsarak fennmaradásának biztosítása a hullámtér hidrológiai

viszonyainak megőrzésével, a vizes és a szárazföldi időszakban történő élőhelykárosítás, szennyezés megelőzésével;

- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;
- A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítása a mocsárrétek és kaszálórétek jó ökológiai állapotának fenntartásával / helyreállításával.

A védett és/vagy Natura 2000 erdőterületeket érintően úgy kell eljárni, hogy biztosítva legyen:

- a horizontális és vertikális tagoltság, ami elsősorban változatos korosztályok létrehozásával (folyamatos erdőborítást biztosító beavatkozások), valamint a termőhelynek megfelelő legelegyesebb faállomány kialakításával érhető el.
- a holt faanyag megfelelő arányú jelenléte, ami a természetes mortalitás következtében elpusztult, vagy pusztulófélben lévő fák teljes kíméletével, valamint – nagyobb volumenű, havária következtében elpusztult faanyag jelenlétekor, az erdősítési kötelezettséget meghaladó térmérték esetén – a ledőlt fák 10%-nak visszahagyásával biztosítható.
- olyan idős állományrészek, faegyedek jelenléte, melyeknek életkora a gazdasági szemléletű vágásérettségi kor fölött van, és amelyek egyenletes hálózata biztosítja a zárt erdőkhöz kötődő fajok hosszú távú fennmaradását és a populációk közötti folyamatos genetikai kapcsolatot.
- az idegenhonos, inváziós fafajok visszaszorítása.
- a honos, kis arányban megtalálható (5% elegyarány alatti) elegyfajfajok jelenléte.
- a ritka, unikális élőhelyek fennmaradása.
- az erdőszegélyek és tisztások kialakulása, fennmaradása.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása figyelembe veszi az ingatlanvilvántartási határokat, de a valós és a tényleges területhasználati eltérések miatt azok vonalát nem minden esetben követi pontosan.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület mozaikos (összesen 33 élőhelyfolt), így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található facsoportok.). A KE-1 egység magát a Sajó folyó érintett víztestét és annak parti sávját képezi. Ennek lehatárolását indokolta továbbá a tulajdonosi / kezelői helyzet is, a vízügyi igazgatóság vízkárelhárítási kezelési feladatai is erre az egységre koncentrálnak.

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

A kezelési javaslatoknál élesen el kell választani a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és a támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek megőrzése érdekében, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.
- Bányatelek kialakítása és egyéb infrastrukturális fejlesztés nem kívánatos.
- A közlekedést, hírközlést szolgáló, közvetlenül az élőhelyek kezeléséhez nem köthető ingatlanokon a természetvédelmi kezelési javaslatoknak figyelembe kell vennie a kiadott engedélyekben szereplő előírásokat (pl. vezetékek karbantartására vonatkozó előírásokat). A javaslatok itt leginkább arra vonatkoznak, hogy a szükséges – és legtöbbször a kezelők számára előírt – karbantartási munkák során a természeti károk és a környezeti terhelés minimalizálásra kerüljön.

Az infrastrukturális hálózatok, nyomvonalak karbantartása, felújítása során a természeti- és táji értékek kímélete, védelme és fenntartása érdekében a következő általános kezelési javaslatokat szükséges figyelembe venni:

- A tevékenységet a természeti értékek legnagyobb kímélete mellett kell végezni.
- A kivitelezési tevékenységek területigényét a védett és a Natura 2000 területek közelében a műszakilag indokolható legkisebb térmértékre kell csökkenteni.
- Törekedni kell a területen lévő vegetáció és fák minél nagyobb arányú megtartására.
- A tevékenység során szükségessé váló cserjeirtást, fakivágást fészkelési időszakon kívül, augusztus 15. és március 15. között lehet végezni.
- A bolygatott talajfelszíneken az özönnövények megjelenését, megtelepedést, terjedését kaszálással kell megakadályozni.
- Növénytelepítés esetén a területen őshonos, valamint a potenciális vegetációnak megfelelő növényfajokból kell válogatni.

- A kivitelezési munkák megkezdése előtt a nemzeti park igazgatóságot értesíteni szükséges.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. KE-1 kezelési egység: A Sajó és parti sávja

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység a Sajó folyót és annak parti sávját foglalja magába. A folyó kb.3,8 kilométer hosszú szakasza képezi részét a tervezési területnek.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: folyóvizek (U8); mocsárrétek (D34); fűz-nyár ártéri erdők (J4) / Natura 2000 kód: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0); Iszapos partú folyók részben *Chenopodion rubri* és részben *Bidention* növényzettel (3270); Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (3130).
- érintett közösségi jelentőségű fajok: tompa folyamkagyló (*Unio crassus*); skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*); balin (*Aspius aspius*); vágó csík (*Cobitis taenia*); halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*); homoki küllő (*Gobio kessleri*); széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*); szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*); vidra (*Lutra lutra*); törpecsík (*Sabanejewia aurata*); német bucó (*Zingel streber*).
- érintett földrészletek: Girincs 032/2*, 040/17, 042/1 (a csillaggal [*] jelölt ingatlanok érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészletek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A Sajó, tervezési területet érintő szakasza természetközeli állapotúnak tekinthető, sem hosszanti-, sem keresztirányú akadályok nem jelentkeznek. Így célként fogalmazható meg a kedvező ökológiai állapot hosszú távú fenntartása, mely a jelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek általános védelmi céljait is szolgálja. Általános kezelési javaslatok és irányelvek:

- A legfontosabb a folyó jelenlegi, természeteshez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A mederben végzett mederbiztosítási, partbiztosítási tevékenységek (kivéve a műtárgyak közvetlen környezetében) kerülendők.
- A szabad folyású szakaszokon az iszapolási, kotrási tevékenység kerülendő. Amennyiben vízkárelhárítási célból elkerülhetetlen a mederüledék eltávolítása, úgy javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. legyen egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az ökológiai folyosó funkció biztosítása, valamint élőhely biztosítása a vízfolyáshoz és a vízfolyást kísérő növényzethez kapcsolódó életközösségek számára.
- A kezelési egység területén part menti pufferzóna fenntartását, a hiányos területeken annak kialakítását javasoljuk.

- A vízfolyások hosszirányú átjárhatóságát megakadályozó műtárgyak létesítése kerülendő.
- A vízszennyezések elkerülése, mind adminisztratív intézkedéseket (szennyvíz- és csapadékvíz elvezetés hatósági szabályozása), mind az agrár támogatási rendszerek lehetőségeinek kihasználását megköveteli.
- A vízfolyásba felülről érkező tisztított szennyvíz és kommunális települési szennyezés mennyiségének minimalizálása és hosszabb távon való megszüntetése javasolt.
- A területen kívül található szennyvíztelepek hatékonyságának növelése szükséges a vízminőség javítása érdekében.
- A vízparti vegetáció (különösen a vízfolyásokat kísérő ligeterdő sávok) eltávolítása a folyóvizek élőhelyi értékét az esetek többségében lerontja. A vízparti vegetáció kezelését a konkrét vízügyi célok ismeretében, a helyi viszonyokra alkalmazva, a természetvédelmi célok figyelembe vételével javasolt megvalósítani. A fás növényzet teljes kiirtása a vízfolyások partjáról természetvédelmi szempontból nem elfogadható.
- A vízfolyások parti vegetációjában előforduló idegenhonos inváziós növényfajok visszaszorítását legeltetés, kaszálás és speciális természetvédelmi kezelések útján ajánlott végezni. Fontos az új inváziós gócpontok kialakulásának megelőzése (pl. települések közelében).
- A tervezett vízkárelhárítási, és vízrendezési fenntartási munkák kivitelezését megelőzően, természetvédelmi-ökológiai szempontokat figyelembe vevő, aktuális vízkárelhárítási és vízrendezési terv készítését és egyeztetését javasoljuk a működési terület szerint illetékes természetvédelmi kezelővel (Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, a továbbiakban: BNPI).
- Az ökológiai vízigény meghatározása és az adott esetben fellépő tápanyagterhelés növekedésének elkerülése érdekében szükséges, hogy az üzemeltetők és a természetvédelmi kezelő (BNPI) illetékes szakemberei közötti folyamatos konzultáció legyen.
- A vízfolyásokban előforduló idegenhonos inváziós állatfajok bekerülésének megelőzésére a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködés (haltelepítések szabályozása), illetve a lakossági tájékoztatás szükséges. A már bekerült idegenhonos inváziós halfajok gyérítése szintén a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködést kívánja meg.

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A vízfolyások tekintetében az előírásokat a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet ismerteti. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 14. §-a alapján tilos a nem őshonos halfajok természetes vagy természetközeli vizekbe telepítése.

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírások a kezelési egység vonatkozásában nem fogalmazható meg.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A Sajó folyó magas természetességgel és jó ökológiai állapottal rendelkezik, melynek köszönhetően számos közösségi jelentőségű fajnak (elsősorban makrogerinctelenek, halak, vidra) erős állományai ismertek a területről. A természetes meder, annak dinamikája nagyban segíti a fajok fennmaradását, szaporodását. Ezt a célkitűzést szolgálják a meder kezelésére vonatkozó általános javaslataink. Az erős kompetíció-képességgel rendelkező idegenhonos halfajok elszaporodásával a víztest természetessége csökken, az azt benépesítő – sok esetben specialista – honos fajok életfeltételei szűkülnek.

3.2.1.2. KE-2 kezelési egység: Ártéri mocsárrétek

a) A kezelési egység meghatározása:

A Sajó hullámterén található – többnyire kaszálóként hasznosított – rétek tartoznak ide

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: mocsárrétek (D34); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); / Natura 2000 kód: *Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei* (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*).
- érintett földrészletek: Girincs 031/5, 031/6, 031/8, 031/9, 031/10, 032/2* [a csillaggal [*] jelölt ingatlanok érintettsége csak részleges]
- érintett erdőrészletek: nincs érintettség

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Fontos a folyó jelenlegi, természeteshez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A felhagyott kaszálóréteken, különösen özönnövények jelenléte esetén, javasolt a kaszálásos kezelés visszaállítása vagy a megfelelő állategységgel történő legeltetés.
- A vízgazdálkodási feladatokat a tervezési területen harmonizálni kell a mezőgazdasági tevékenységgel, illetve a természetvédelmi célállapotot elérő fenntartási munkákkal (a vizek jó ökológiai állapotának elérése érdekében).

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedésének megakadályozása, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzése. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása. (GY33)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető. (GY34)
- A legeltetési sűrűség egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY44)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak. (GY102)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak nem helyezhetők el. (GY116)

Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA03).

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok, kiegészülve a jelenleg hatályos jogszabályi előírásokkal a mocsárrétek természetközeli fenntartását biztosíthatják.

Megfogalmazott speciális élőhelyfejlesztési javaslatok:

- A vöröshasú unka és dunai tarajosgöte védelmi helyzetnek javítására mesterséges időszakos vízü élőhelyek (kubikgördrök) kialakítása javasolt.

- A mocsárréteken található kiöregedő, részben elpusztult, kiégett fasorok, facsoportok és faegyedek pótlása és kialakítása (agrár-erdészeti támogatásokkal).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. A girincsi komp bekötő útjának fenntartását biztosítani szükséges.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A Natura 2000 kijelölés szakmai indokát részben a mocsárrétek, illetve az ezekhez kötődő közösségi jelentőségű és hazai védett fajok képezték. A mocsárrétek fontos ökológiai szerepet töltenek be a Sajót kísérő ökológiai hálózatban. Az élőhely típus fennmaradásához szükséges a természetes vízdinamika és a rendszeres kezelés (elsősorban kaszálás). Az előírás-javaslatok jelentős része a túlhasználat elkerülését szolgálja (pl. a rétek intenzifikációjának elkerülése), mely az élőhelyek és a hozzájuk köthető élővilág kedvező ökológiai állapotának a fenntartását szolgálják.

3.2.1.3. KE-3 kezelési egység: Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényei)

a) A kezelési egység meghatározása:

A kezelési egység lefedi a girincsi Nagy-erdő honos erdőállománnyal fedett jelentős részét. Az erdőterületek letermelését követően, honos fafajokkal történt meg a felújítás (elsősorban kocsányos tölgy, magyar kőris fafajokkal), azonban mivel a fiatalosok a zárt erdőkre jellemző fajkészletbeli (cserje és lágyszárú szint!) és szerkezeti (pl. holtfa megléte, elegyesség, többkorúság) elemeket nem mutatják, így a jelölő keményfás ligeterdő állománynak csak potenciális előfordulásai fordulnak elő a tervezési területen.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés (P3), vágásterületek (P8) / Natura 2000 kód: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*).
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*)
- érintett földrészletek: Girincs 041/5* [a csillaggal [*] jelölt ingatlan érintettsége csak részleges]
- érintett erdőrészletek: Girincs 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/NY, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/H, 2/I, 2/J, 2/NY, 3/A, 3/B, 3/D, 3/F, 3/NY, 4/B, 4/C, 4/D, 4/E, 4/F, 4/NY, 4/TI

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőgazdálkodás során javasolt a természetességi állapot javítását megelőzni: nevelővágások esetén a tájhonos fafajok előnyben részesítésével, elegyesség kialakításával, a nyiladékrendszer (mint potenciális díszes tarkalepke élőhely) fenntartásával.
- Az erdők ápolása során a lágyszárú, a további nevelővágások során a fásszárú özönnövények visszaszorítása indokolt.

- A területen több esetben előfordult az erdősítések megégése szándékos gyújtogatás (gyepégetés) következtében. A további erdőtüzek megelőzése fontos lenne természetvédelmi szempontból is.
- az erdőterülettel érintkező mocsárrétek kíméletet érdemelnek, így a faanyag készletezésekor az értékes foltokat le kell határolni.
- a fakitermelések vegetációs időszakon kívüli végrehajtása (a díszes tarkalepke védelme érdekében)
- az erdőszegélyek védelme, ennek érdekében a nyiladékok mentén a honos cserjefajok állományai kímélendők (elsősorban a fagyal jelenléte lehet fontos, mely a faj másodlagos tápnövénye) (a díszes tarkalepke védelme érdekében).

Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatokat a tervezési területre – a kötelezettszegési eljárás keretében – elvégzett hatásbecslési dokumentáció is megfogalmaz (Készítette: BAZ Megyei MgSzH Erdészeti Igazgatóság): *„Konkrét kivitelezési idő nem határozható meg előre, általánosságban elmondható, hogy véghasználati fakitermelésre vegetációs időn kívül kerülhet sor, mesterséges erdősítésre a mindenütt szokásos időszakban: a vegetációs idő elején és végén, a facsemeték inaktív, nyugalmi időszakában. Felvonulási létesítmény, anyag-nyerőhely nem keletkezik. A fakitermeléshez kötődő szállítási tevékenység a meglévő nyiladékokon és utakon vegetációs időn kívül, a talaj védelmének megfelelő fagyos, vagy száraz időben történik”.*

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Dél-borsodi erdőtervezési körzet erdőterve tartalmazza (a kezelési egység csak állami tulajdonú erdőket érint).

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírások a kezelési egység vonatkozásában nem fogalmazható meg.

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A nem honos célállományú erdőállományok (KE-3) esetében középtávon a fafajcsere (szerkezetátalakítás) fogalmazható meg középtávon fejlesztési célként. A Natura 2000 felülvizsgálat során 2 db erdőrészletben a távlati célállomány a jelenlegi nemesnyáras (NNY) helyett, őshonos, keménylombos célállományt határoz meg. Ez – figyelembe véve azt a tény, hogy a távlati célállomány a következő tíz évre vonatkozó erdőtervezést alapvetően befolyásolja – előrevetíti az erdő állapotának kedvező irányú változását úgy, hogy az őshonos, elegyes, keménylombos erdők aránya tovább nő.

Mivel a kezelési egységgel érintett erdőterület teljes egészében állami tulajdon, továbbá korábban kötelezettszegési eljárás keretében is vizsgálták a keményfás ligeterdők és a díszes tarkalepke közösségi jelentőségű értékek miatt, így az erdőtervben nem szereplő élőhelyfejlesztés javaslatokat itt ismertetjük:

- Az erdősítés-ápolások és nevelővágások (tisztítások, törzskiválasztó gyérítések) során az őshonos lombos elegyfajok (pl. szilek, hazai nyarak, vadgyümölcsök stb.) egyedeit kímélni szükséges, a munkálatokat az esetlegesen előforduló idegenhonos fajok rovására, azok fokozatos visszaszorításával kell elvégezni.

- Az elegyfajfajok (pl. mezei szil, mezei juhar) arányát a kezelési egységhez sorolt állományokban a lehetőségekhez mérten a 10-20%-os tartomány felé kell elmozdítani, illetve ott kell tartani. Hosszabb távon (főleg a változó klímaviszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége miatt) a tájegységben most jellemző edafikus erdőkhez képest mindenképpen elegyesebb, több fajfajú erdők kialakítása és fenntartása felé kell törekedni.
- Cserjeszinttel rendelkező erdőrészekben a nevelővágások során legfeljebb csak azok a cserjék távolítandók el, melyek a közelítési, kiszállítási munkákat közvetlenül akadályozzák vagy inváziós fajok egyedeit reprezentálják (elsősorban gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A megfogalmazott javaslatok részben beépültek már a kötelezettszegési eljárás során módosított erdőtervbe. A javaslatok jelentős része fiatalos erdőállományokra lett megfogalmazva, célszerű az erdőterület korosodásával, annak természetességét (elegyesség, fajfajösszetétel, holtfa) segíteni célzott erdészeti beavatkozásokkal, a természetes erdődinamikai folyamatok nyomon követése mellett.

3.2.1.4.KE-4 kezelési egység: Erdőtelepítések, ültetvények

a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület erdőtervezett erdőültetvényei tartoznak ehhez a kezelési egységhez. Ezek részben a honos ligeterdő erdőtagok közé ékelődve fordulnak elő, részben a tervezési terület középső – keleti részén önállóan.

b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: vágásterületek (P8), puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); nemes nyárasok (S2) / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészek: Girincs 041/5* (a csillaggal [*] jelölt ingatlan érintettsége csak részleges)
- érintett erdőrészek: Girincs 1/A, 1/TI, 2/A, 2/F, 2/G, 3/C, 4G, 11/A, 11/B, 11/C

c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőgazdálkodás során javasolt a természetességi állapot javítását megcélózni: nevelővágások esetén a tájhonos fajfajok előnyben részesítésével, végvágás/tarvágás esetén szerkezetátalakítással.
- Javasolt a lábon álló és fekvő holt fák legalább részleges kímélete.
- Az erdők ápolása során a lágyszárú, a további nevelővágások során a fásszárú özönnövények visszaszorítása indokolt.

- A területen több esetben előfordult az erdősítések megégése szándékos gyújtogatás (gyepégetés) következtében. A további erdőtüzek megelőzése fontos lenne természetvédelmi szempontból is.

d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

- Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Dél-borsodi erdőtervezési körzet erdőterve (állami erdőterületek esetén) tartalmazza. Magánterületek esetében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás konstrukciója is elérhető a tervezési területen (VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések).

- Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a tájhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is) (E64)
- Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszíven terjedő fajok visszaszorítására. (E72)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat a fokozatosan végrehajtandó szerkezetátalakítások révén valósulhat meg (az erdőgazdálkodó kezdeményezésére, elsősorban támogatási forrás megléte esetén).

f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása:

A megfogalmazott javaslatok a tervezési terület szintjén javasolt általános erdőtermészetesség növelő javaslatokat. A szerkezetátalakítás (célállomány megváltoztatásával) csak az erdőgazdálkodó kezdeményezésére indulhat, melyet középtávon javasolt érvényesíteni a területen.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság középtávú (10 éves) tervében a Sajó-völgy vonatkozásában nem lett megfogalmazva fejlesztési projekt (melynek oka elsősorban az állami tulajdonú, Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által vagyongezelt területek hiánya).

A rekonstrukció fontosabb elemeinek összefoglalása:

- Gyeprekonstrukció: A gyepterületek helyenként erősen leromlott állapotúak, részben szeméttel, sítellel feltöltött övzátányok formájában jelenik. A hulladékmentesítést követően a gyepek helyreállítása javasolt fenntartó kaszálással, az inváziós fa- és cserjefajok visszaszorításával.
- Fasorok, facsoportok, egyedi (különálló) fák rekonstrukciója: Bár nem tekinthetők jelölő élőhelyeknek, a részben kiöregedő, pusztuló facsoportok (elsősorban nemesnyár faegyedek), fasávok jelenléte nagy természetvédelmi jelentőséggel bír a tervezési területen. Emellett tájképi fontosságuk sem elhanyagolható a gyepp dominált tájban. A gyepekben megjelenő őshonos fajú fiatal faegyedek visszahagyása, illetve kisebb fasorok, facsoportok kialakítása természetvédelmi szempontból kedvező és javasolt. Ezeket az intézkedéseket javasolt országos célprogramokba is beilleszteni (lásd 3.3 fejezet), így a gazdálkodók motivációja jelentősen nőhet a tervezési területen.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A fajvédelmi intézkedések részben kapcsolódnak az élőhelyek kezelési intézkedéseikhez, azaz az egyik legfontosabb elv a gyepterületek (mocsárrétek) és a regenerálódó ligeterdők természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő hosszú távú kezelése. A jelölő faj (díszes tarkalepke) védelme érdekében már az érvényes erdőtervbe is bekerültek a fajspecifikus kezelési előírások:

„A faj (díszes tarkalepke - Euphydryas maturna) megőrzése szempontjából az alábbi védelmi intézkedések biztosítandók az erdőrészleten belül (a ligeterdő maradványa izolált élőhelynek tekinthető: a., fakitermelések vegetációs időszakon kívüli végrehajtása; b., erdőszegélyek védelme, ennek érdekében a nyiladékok mentén a honos cserjefajok állományai kímélendők (elsősorban a fagyal jelenléte lehet fontos, mely a faj másodlagos tápnövénye).”

Ezen javaslatok a díszes tarkalepke fajra megfogalmazott fajvédelmi terv (2004, készítette: KvVM) javaslataival egyeznek.

A közösségi jelentőségű halfajok állományának védelme érdekében javasolt a Sajó természetes mederdinamikai folyamatainak és a hosszirányú átjárhatóság biztosítása (vagy megőrzése). A vízfolyást kísérő fás növényzet fenntartása szükséges. A honos halfauna védelmében, a haltelepítés csak indokolt esetben javasolt, melyet csak honos – a víztestre jellemző – halfajokkal javasolt elvégezni.

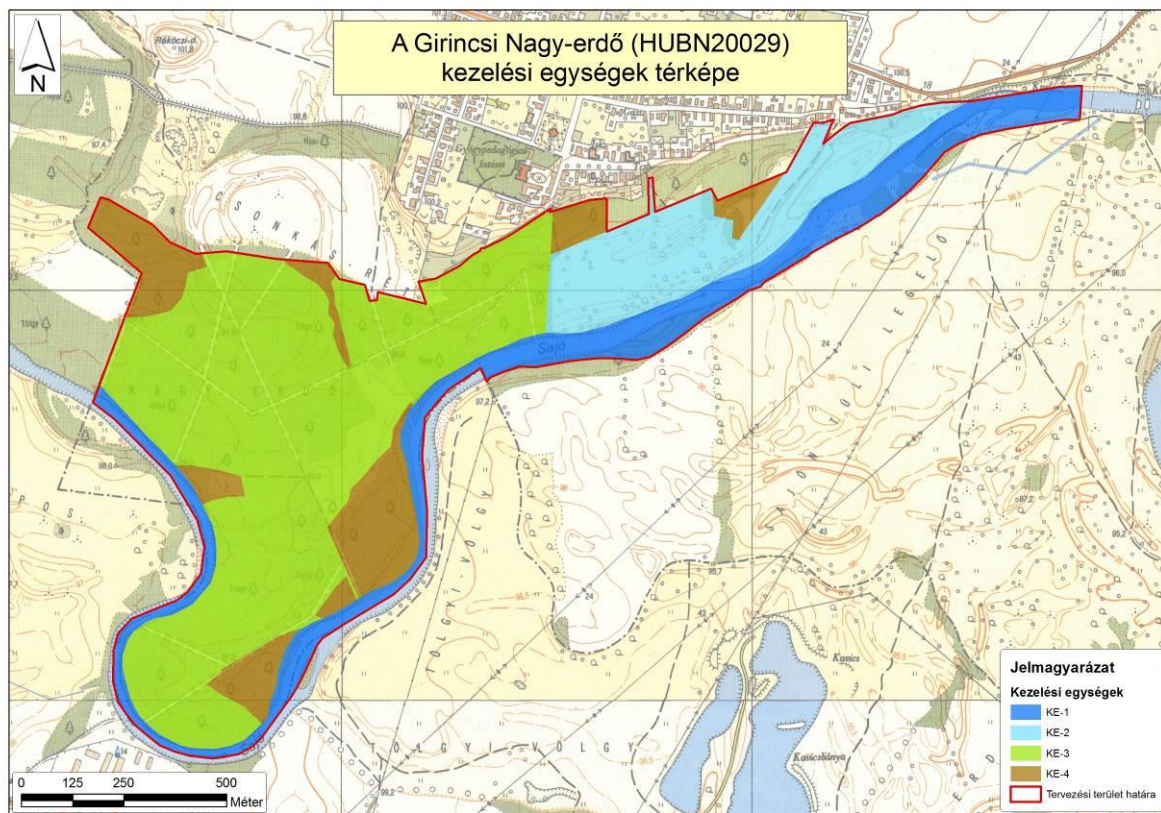
3.2.4. Kutatás, monitorozás

Jövőre vonatkozó kutatási és monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- A Sajó folyó hal és makrogerinctelen faunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel az árvízi helyzet értékelésére és a folyót érő szennyező anyagok (pl. szennyvíztisztító telepek) élővilágra gyakorolt hatására (javasolt módszer: NBmR protokoll)
- Az idős erdők letermelést követően a területről időszakosan kipusztult díszes tarkalepke visszatelepedésének vizsgálata, a potenciális visszatelepedő állományok felmérése 2-5 évente (javasolt módszer: NBmR protokoll)

3.2.5. Mellékletek

A kezelési egységek lehatárolását mutató térkép:

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrésztetek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrésztetek
KE-1	A Sajó és parti sávja	20,74	Girincs 032/2*, 040/17, 042/1	-
KE-2	Ártéri mocsárrétek	16,38	Girincs 031/5, 031/6, 031/8, 031/9, 031/10, 032/2*	-
KE-3	Keményfás ligeterdők (és ezek ültetvényeik)	59,08	Girincs 041/5*	Girincs 1/B, 1/C, 1/D, 1/E, 1/F, 1/NY, 2/B, 2/C, 2/D, 2/E, 2/H, 2/I, 2/J, 2/NY, 3/A, 3/B, 3/D, 3/F, 3/NY, 4/B, 4/C, 4/D, 4/E, 4/F, 4/NY, 4/TI

KE-4	Erdőtelepítések, ültetvények	15,72	Girincs 041/5*,	Girincs 1/A, 1/TI, 2/A, 2/F, 2/G, 3/C, 4G, 11/A, 11/B, 11/C
------	---------------------------------	-------	-----------------	---

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület a Natura 2000 hálózat részeként a különleges természetmegőrzési területek közé tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet szabályozása vonatkozik. Országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területet nem érint a tervezési terület.

A területet 6 db MePAR blokk érinti, melyek közül kettő mezőgazdasági hasznosíthatósága a többi erdőterület illetve vízfolyás (a Sajó vízteste). A tervezési területen mind az állami, mind pedig a magántulajdon megjelenik. Ez térben is jól elválik, az állami tulajdonú a vízügyi kezelésbe tartozó Sajó folyó és annak parti sávja, illetve a Nagy-erdő, a magántulajdon a tervezési terület középső és keleti részén a jellemző (11-es erdőtagok illetve a rét művelési ágú területek). A támogatási programok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek megléte) kedvezőnek tekinthető.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A 2014-2020 közötti időszakra elfogadott új Vidékfejlesztési Program tartalmazza a megadott időszakban igénybe vehető támogatási jogcímeket. A betartandó előírásokat a 2015-2017 között folyamatosan megjelentetett pályázati felhívások tartalmazzák. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatásokról szóló támogatási rendeletek ugyanakkor továbbra is hatályban maradnak, amíg történik belőlük kifizetés - ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

Továbbra is számos olyan jogcím van, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben. Ezek közül legfontosabbak a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők területén érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 jogcím mellett jogosultak az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is. Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrézset területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánjogi erdőgazdálkodók (állami tulajdonosi hányad kevesebb mint 50%) kezelésében lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összeg lehet.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodási és az erdészeti, valamint erdő-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos szolgáltatások, természetmegőrzés tematikus előírascsoportokba integrálódnak. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-

környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során (lásd VP-4-10.1.1-15 sz.-ú agrár-környezetgazdálkodási kifizetések).

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás vagy a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról készített összefoglaló a tervdokumentáció 5. mellékletében található.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható a gyepterületeket illetően (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként jelöltük meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

Mivel az állami erdőgazdálkodó a kompenzációs jellegű támogatásokból ki van zárva, javasolt az erdő-környezetgazdálkodási pályázati felhívásoknál olyan speciális forrásokat is nevesíteni, melyek révén az állami erdőgazdálkodó is érdekelt lehet speciális élőhelyvédelmi és/vagy fejlesztési tevékenységek megvalósításában (pl. a jelenleg elérhető szerkezet-átalakítási pályázati felhíváshoz hasonlóan). Új támogatási jogcímként jelentkezhet például az üzemmód váltás támogatása vagy az idegenhonos fásszárúak irtásának (visszaszorításának) támogatása.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos új természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (BNPI) gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyionkezelte területeinek a hiánya a tervezési területen.

3.3.3. Egyéb

Az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgatósága Magyarországgal szemben kötelezettszegési eljárást kezdeményezett a „Girincsi Nagy-erdő” elnevezésű kiemelet jelentőségű természetmegőrzési területekkel kapcsolatban 2010-ben (az eljárás száma: 2010/4112). A kötelezettszegési eljárás keretében elvégzett hatósági intézkedések eredményeit (lásd erdőterv módosítás) jelen tervdokumentációban felhasználtuk.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban: <http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló térítvény	Üisz: 34-18/1/2016 20 levél kiküldése érintetteknek + elektronikus levél (ismert címek esetében)	2016.06.01
Nyomatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyep és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (10 db)	2016.06.14
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-18/1 /2016	2016.06.14
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-18/2 /2016 megküldött térítvény	2016.06.01 – 2016.06.20 között
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2016.06.01

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (teljes lista)
Erdőgazdálkodók	Állami erdőgazdálkodó (Északerdő Zrt.), magánerdő tulajdonos (2 gazdálkodó)
Vadgazdálkodó	Vadásztársaság (655410 számú Földtulajdonosi Közösség)
Vízgazdálkodó	Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság (ÉMVIZIG)
Halászati hasznosító	Észak-magyarországi Horgász Egyesület (ÉMHE)
Érintett önkormányzat	Girincs Község Önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: - Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály - Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal

	Földművelésügyi és Erdészeti Igazgatósága • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály • Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kormányhivatal Földhivatala • Tiszaújváros Járási Hivatal Földhivatali Osztály
Szolgáltatók, egyéb kezelők	nevesítve: • Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. • TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. Miskolc Területi Üzemeltetési Egység • ÉMÁSZ Hálózati Kft.
Civil szervezetek, köztestületek, kamarák	• Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Igazgatósága • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, 34. sz. Bükki HCS • Girincsert Közalapítvány
Helyi lakosság	Az érintett település lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdészeti Igazgatósága BOG/01/3540-2/2016. ügyiratszámom tett észrevételeket a tervezési terület erdőterületei vonatkozásában. Az észrevételeik több tervben szereplő pontatlanságra hívják fel a tervkészítő figyelmét, pl.:

- Az erdőgazdálkodás, mint veszélyeztető tényező (B02 kódszámon) való szerepeltetését nem tartják indokoltnak a tervezési területen.
- A természetes felújítási módot nem tartják reális célkitűzésnek a tervezési területen.
- Az erdészeti hatóság pontosította a tervezési terület vonatkozásában a körzeti erdőtervezés folyamatának előzményeit, annak hivatkozásait megadták.
- Észrevételezték, hogy a területen található erdészeti tisztások (1 TI, 4 TI) fátlan állapotának okaként – nem az előzetes tervdokumentációban szereplő – felújítási „nehézségek” a felelősek.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, mint tervkészítő a kért pontosításokat, korrekciókat megtette a dokumentáció vonatkozásában.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya BO/16/10252-2/2016. ügyiratszámom kiadott véleményében jelezte, hogy „a fenntartási tervben megfogalmazott kezelési javaslatok, stratégiák, elősegítik a természetvédelmi célkitűzések megvalósítását. A Főosztály a fenntartási tervben foglaltakkal egyetért, annak elfogadását támogatja, azzal kapcsolatosan további megjegyzést nem tesz.”

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya 10138/2016. ügyiratszámom kiadott véleményében a terület vonatkozásában kiemelte a termőföld

védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5. és 7. paragrafusait, a gyomnövények megtelepedését és terjedését megakadályozó előírások és a termőföld kisajátítás esetén fennálló termőföld igénybevételek kapcsolatban. A tervezési terület fenntartási tervének tervezete ellen földvédelmi szempontból kifogást nem emeltek.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Élelmiszer-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály BOG/01/2554-2/2016. ügyiratszámú levelében az alábbi talajvédelmi állásfoglalást adta meg: „A Girincsi Nagy-erdő (HUBN20029) kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve” címen elkészített fenntartási tervvel kapcsolatosan talajvédelmi szempontból kifogást nem emelünk. A tervben foglalt tervezett intézkedések az érintett termőföld területek talajának minőségére kedvező hatással vannak.”

Az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság az É2016-1714-005/2016. ügyiratszámú levelében részletes véleményt, illetve kiegészítést adott a tervdokumentációhoz. A tervezési terület vonatkozásában a nagyvízi medrekre és parti sávokra meghatározott 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet előírásait is figyelembe venni. Ezzel kapcsolatosan részletes tájékoztatást, kifejtést tett a vízügyi kezelő. Szükségesnek tartották továbbá a vízgyűjtő-gazdálkodási terv fejezet (1.7.6) kiegészítését, melyhez az információkat, pontosításokat megadták. A vízügyi kezelő által tett észrevételeket a tervkészítő a tervdokumentációba átvette.

A tervezési terület állami erdeinek kezelője, az Északerdő Erdészeti Zrt. a 60-89/2016. iktatási számú levelében küldte meg a tervvel kapcsolatos véleményét. Észrevételeik az alábbi témák köré csoportosultak:

- A jelölő faj (díszes tarkalepke) és a jelölő élőhelytípusok jelenlegi állapota alapján a területre megfogalmazott természetvédelmi előírásokat, fajvédelmi intézkedéseket, célkitűzéseket nem tartják jogosnak a terület vonatkozásában, az erre alapozott korlátozások az ésszerű gazdálkodást akadályozzák.
- A gazdálkodó sérelmezi, hogy az állami erdőterületek továbbra is ki vannak zárva a Natura 2000 (erdős) pályázatokból.
- A gazdálkodó sérelmezi, hogy a nemesnyarasok átalakításánál a tervben „javaslatként” szerepel a szerkezetátalakítás, mivel a hatósági előírások – a kötelezettszegési eljárás következtében – ezt eleve kötelezővé tették számukra.

A tervkészítő megállapította, hogy az észrevételek egy része, a tervezési terület szempontjából irreleváns, mivel vagy támogatási szabályokat érint (pl. állami gazdálkodók kizárása a Natura 2000 erdőkompenzációs támogatásokból) vagy pedig az erdészeti hatóság által előírt kötelezettségből fakad (pl. nemesnyarasok átalakításának kérdése). A terv készítését eleve nehézkessé teszi, hogy az erdőterület sajnálatos pusztulásával a jelölő faj és élőhelytípus jelenleg nem vagy igen atipikus formában (fiatalos erdők) fordul elő. De ennek ellenére úgy gondoljuk, hogy a kezelési, fenntartási javaslatok alapját a faj visszatelepedésére kell alapoznunk, mely javaslatok erdők természetességére vonatkozó javaslatokkal társulnak.

A terv dokumentáció módosítására vonatkozó további érdemi észrevételek nem érkeztek. A tervkészítő a szaktárcának (mint megbízónak) a véleményekkel átdolgozott tervváltozattal egyidejűleg a beérkezett iktatott véleményeket a fórum emlékeztetője is megküldte.

4. Felhasznált irodalom

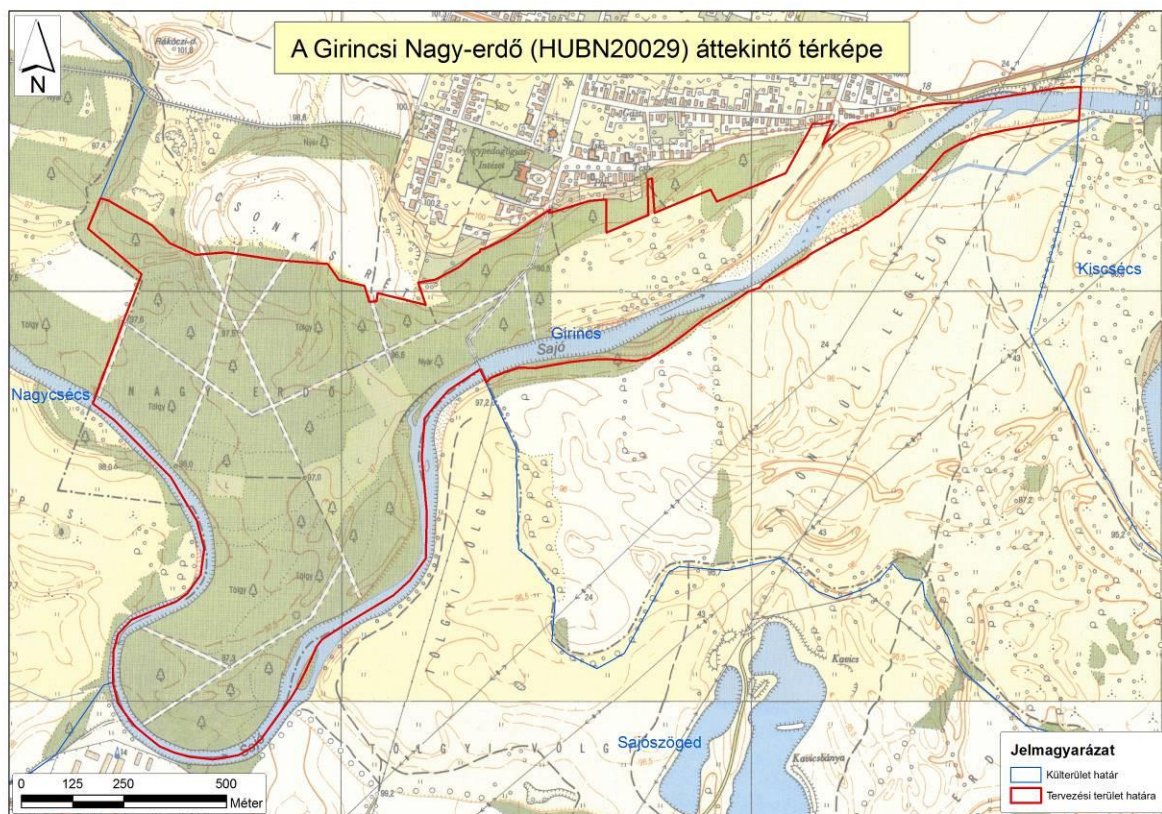
- Bölöni J., Molnár Zs., Kun A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. A hazai vegetációtípusok leírása és határozója. ÁNÉR 2011. MTA ÖBKI, pp. 441.
- Haraszty L. (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon. - Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, 956 pp. ISBN: 9789630888530
- Harka Á., Sallai Z. (2004): Magyarország halfaunája. – Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Szarvas. 269. pp.
- Harka Á., Szepesi Zs., Halasi-Kovács B. (2007): A vízminőség javulásának hatása a Sajó magyar szakaszának halfaunájára. – Pisces Hungarici 2: 51-64.
- Harka Á. (1992): Adatok a Sajó és Hernád vízrendszerének halfaunájáról. – Állattani Közlemények 78. 33-39.
- Hoitsy Gy. (1992). Halfaunisztikai adatok a Sajó folyóról különös tekintettel a folyó szennyezettségére. – XVI. Halászati Tudományos Tanácskozás, Szarvas, 22-27.
- Hoitsy Gy., Nagy D. (1996): A Sajó-folyóban élő halak nehézfém terheltségének vizsgálata. – Halászatfejlesztés 19. 135-142.
- Horváth F., Kovács-Láng E., Báldi A., Gergely E., Demeter A. (szerk.) (2003): Európai jelentőségű természeti területeink felmérése és értékelése. – MTA ÖBKI, Vácrátót 160 pp.
- Korsós Z. (1997): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer VIII. Kételtűek és hüllők. – Magyar Természettudományi Múzeum, Bp., 44 pp.
- Lászlóffy W. (1982): A Tisza – Vízi munkálatok és vízgazdálkodás a tiszai vízrendszerben. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 610.
- Marosi S., Szilárd J. (szerk.) (1969): A tiszai Alföld. Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 381.
- Sallai F. (2006): A Sajó vízminősége, hosszú távú védelme. Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek 3. 2. 3-16.
- Takács A., Schmotzer A., Sulyok, J. (2013): Florisztikai adatok a Sajó-Hernád-sík területéről. – Kitaibelia 18 (1-2): 73-88.
- Díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) fajmegőrzési terve. – Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Természetvédelmi Hivatal, 2004. 21 pp.
http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_1555
- Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2014): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. VM, Budapest 36 pp.

Világháló helyek:

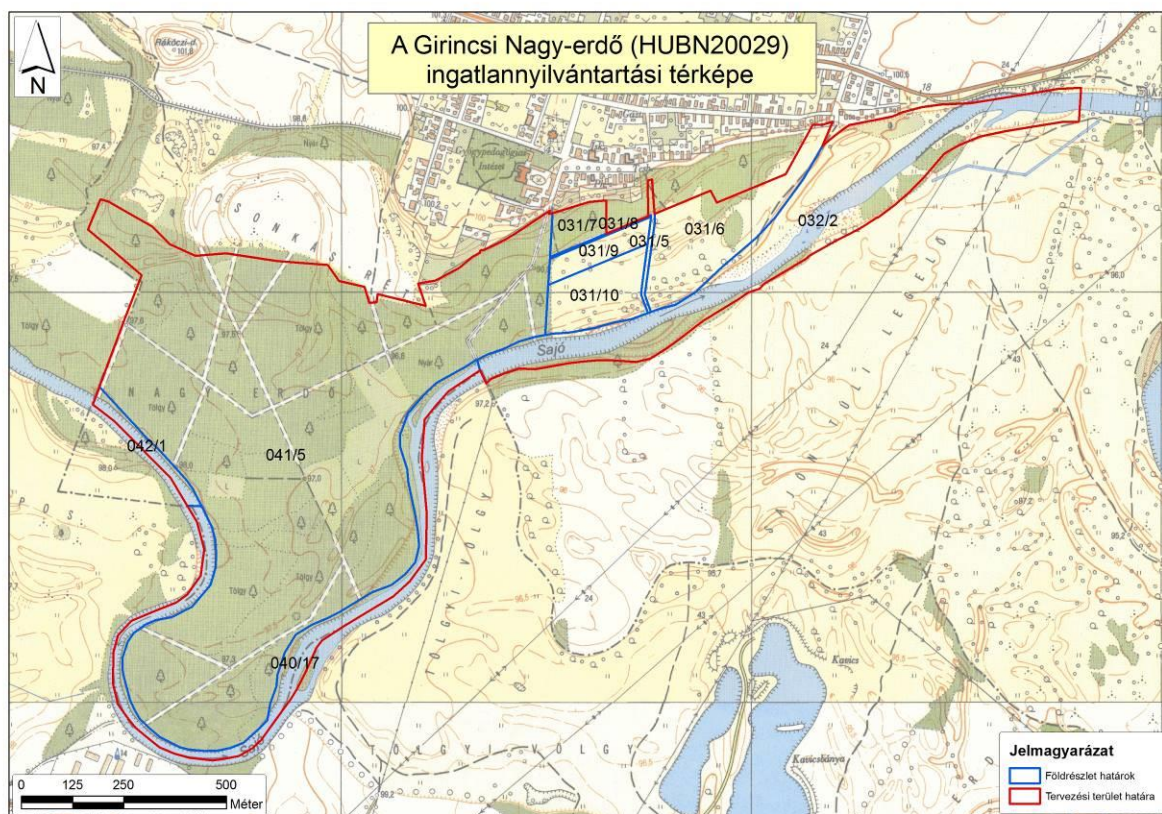
https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd
<https://www.mepar.hu/mepar/>
<http://ova.info.hu/ujvgtajak.html>
<http://www.utadat.hu/>
<http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149>
<http://turistautak.hu/>
<http://www.novenyzetiterkep.hu>
<http://www.termeszetvedelem.hu/>
http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal
<http://natura2000.eea.europa.eu>

5. Térképek

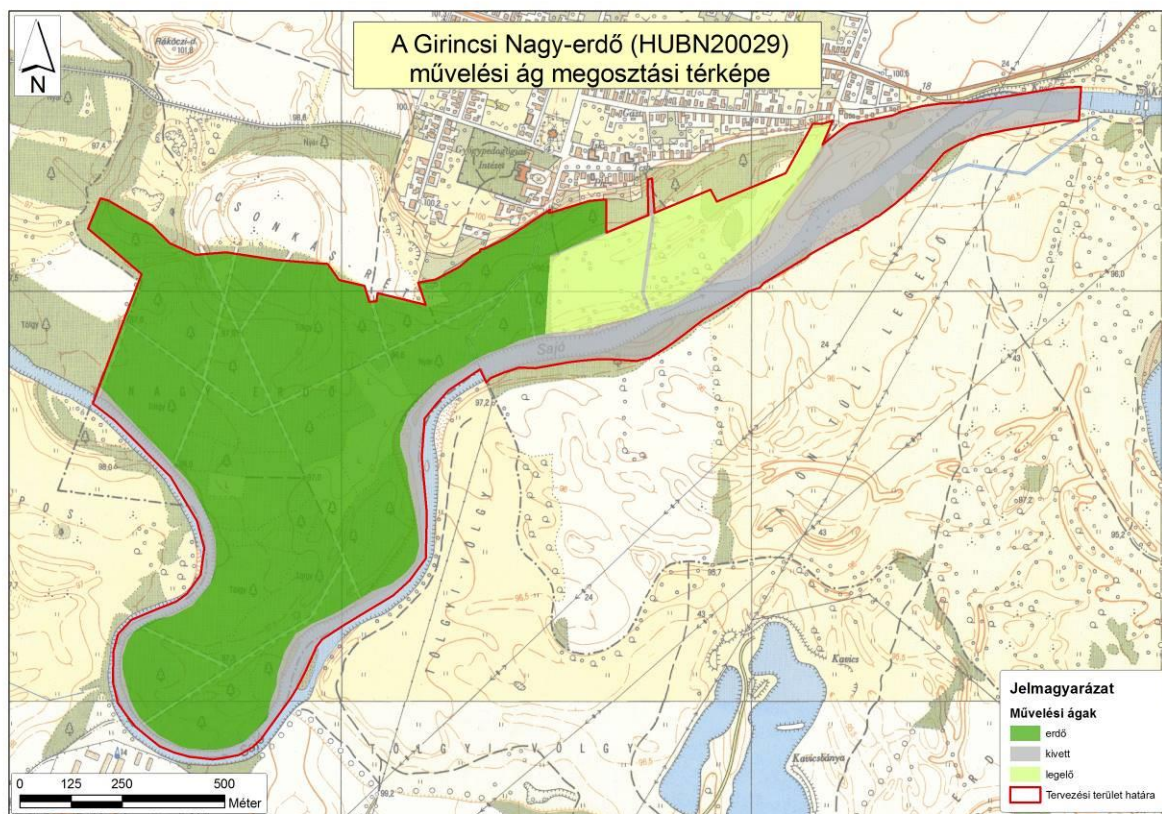
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
- 2) A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
- 4) A tervezési terület erdészeti térképe
- 5) Az országos ökológiai hálózat térképe
- 6) A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)
- 7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe

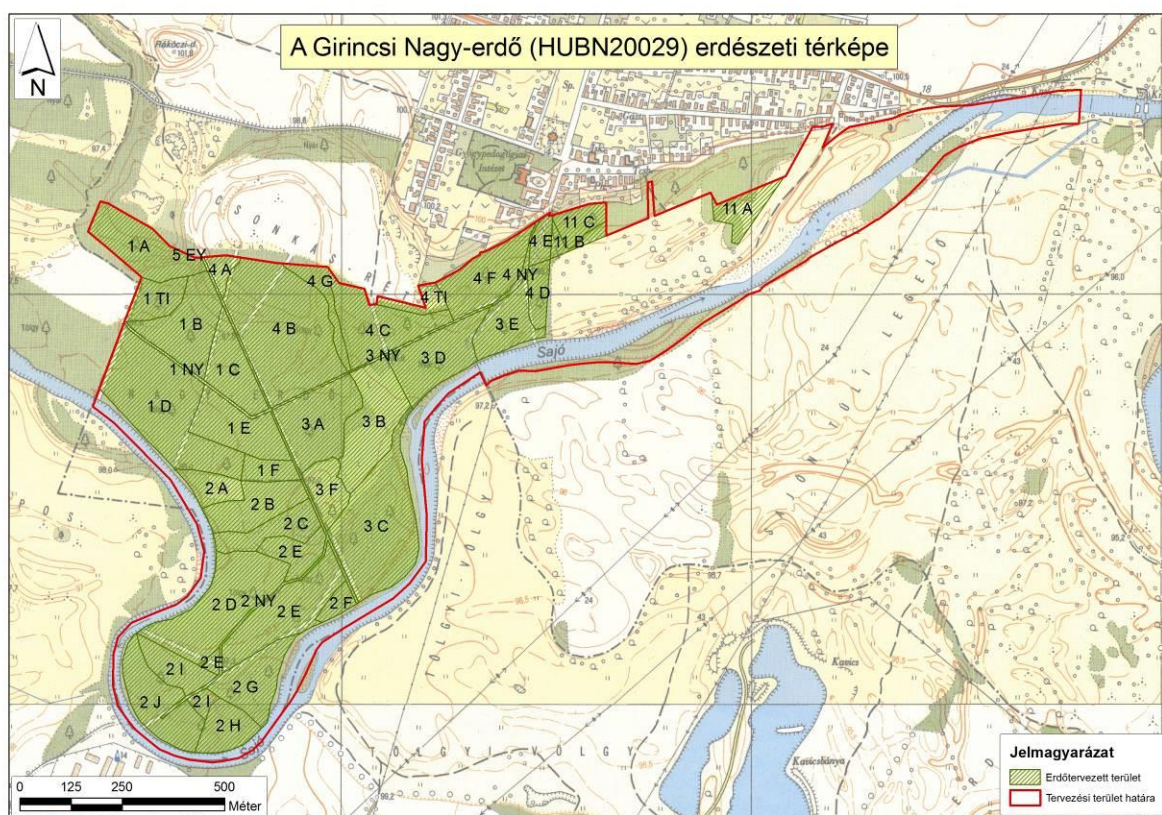
1) A tervezési terület áttekintő térképe

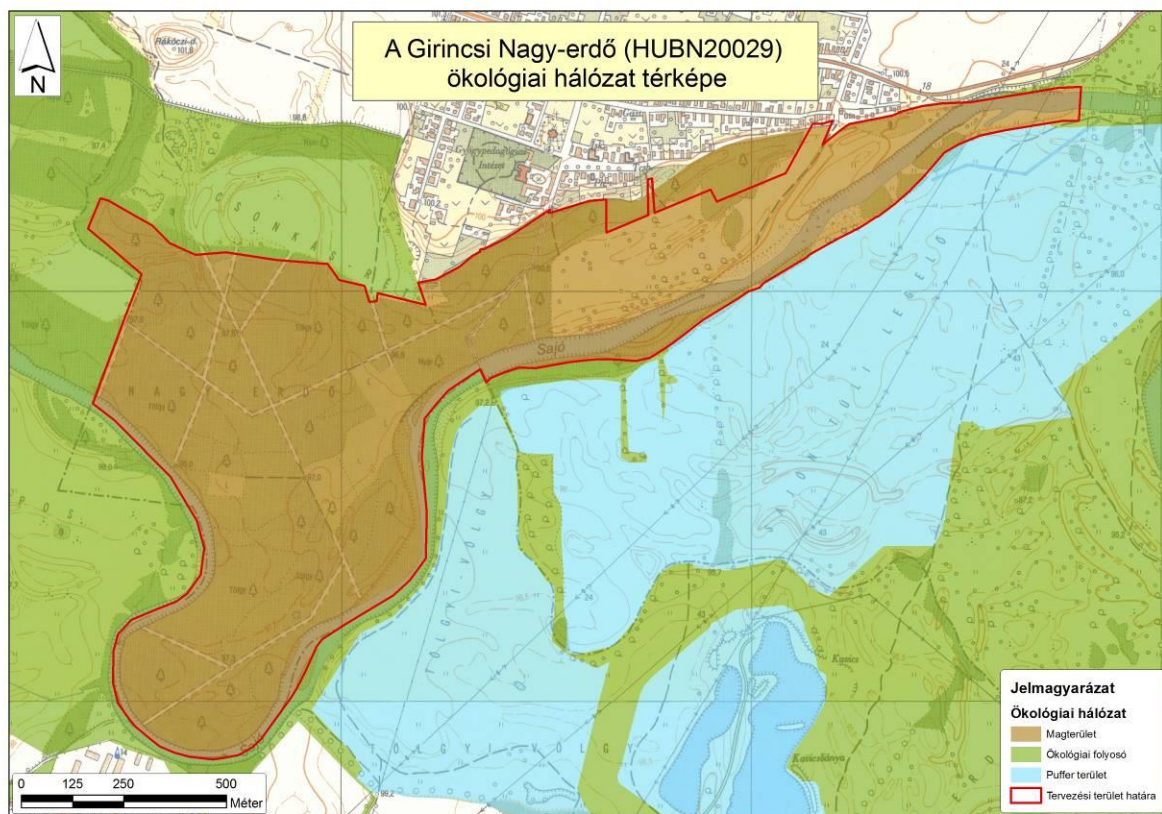
2) A tervezési terület ingatlan-nyilvántartási térképe

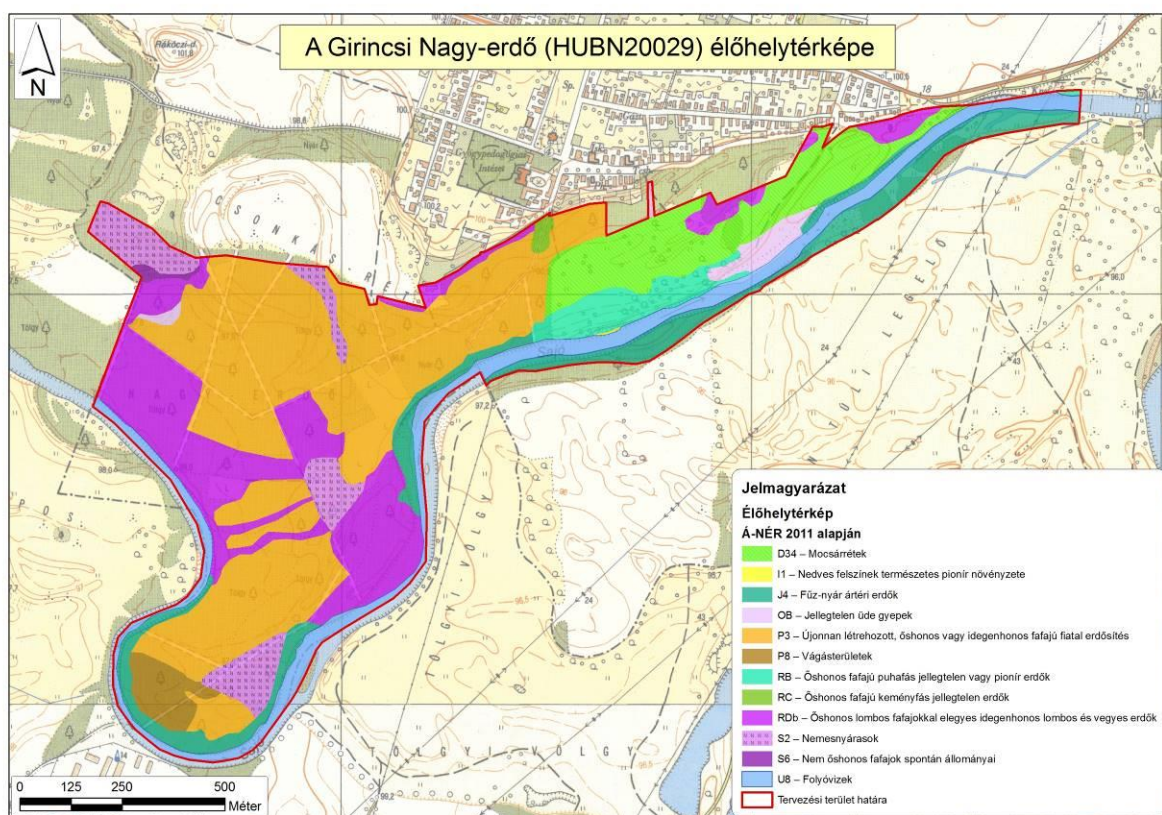
3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe

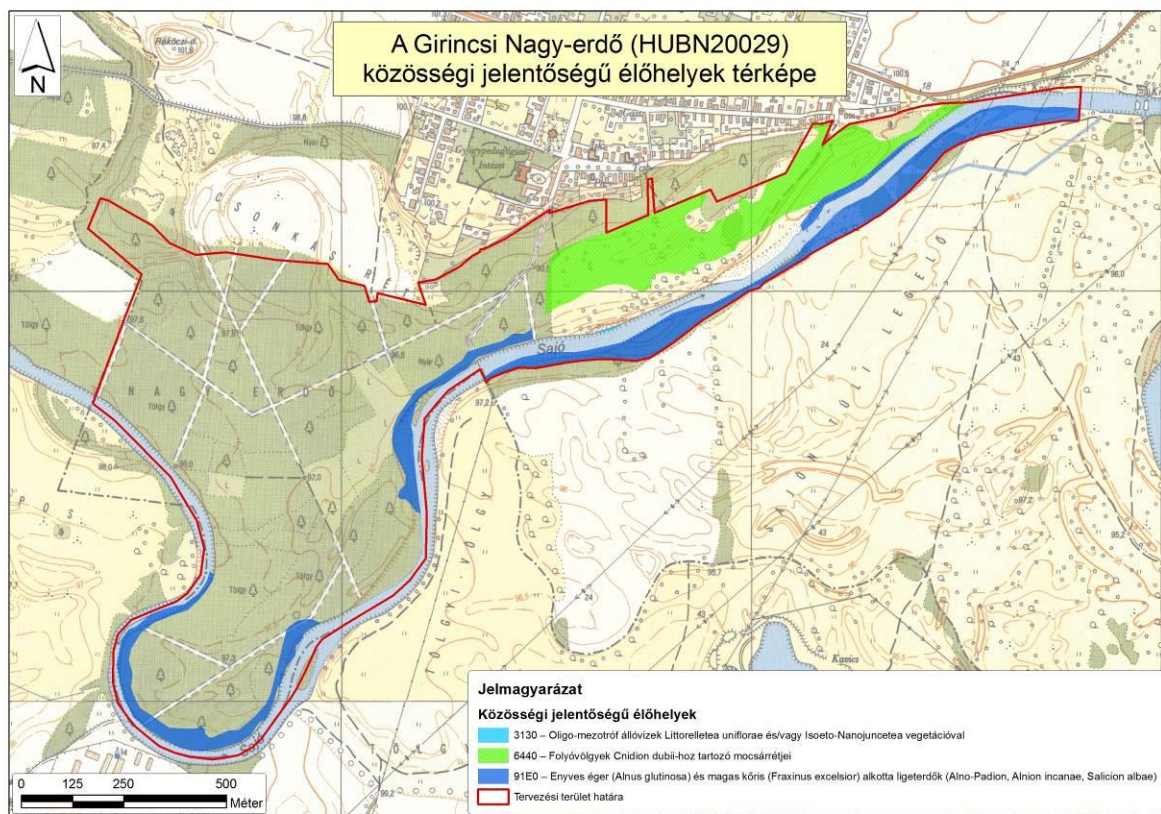
4) A tervezési terület erdészeti térképe

5) Az országos ökológiai hálózat térképe

6) A tervezési terület élőhelytérképe (Á-NÉR 2011 alapján)

7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe

6. Fotódokumentáció

1) kép: A Sajó folyó tervezési területet érintő szakasza (KE-1)

2) kép: Kisvízkor értékes egyéves iszapnövényzet alakul ki a Sajó partján (KE-1)

3) kép: A Sajót kísérő szegélynövényzet főleg inváziós fajokból áll (KE-1)

4) kép: A mocsárrétek hasznosításakor a kaszálás a meghatározó (KE-2)

5) kép: A mocsárréteken jelentős a törmelékkal, szeméttel borított területek kiterjedése (KE-2)

6) kép: Fiatal kocsányos tölgyes erdőtelepítés (KE-3)

- 7) kép: Az erdőtelepítésekben jelentős lehet az idegenhonos fásszárúak – itt zöld juhar - jelenléte (KE-3)

- 8) kép: Az idős erdőállományokat szinte kivétel nélkül a kultúrerdők (nyárasok) képviselik (KE-4)

7. Összefoglaló a 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról a Natura 2000 fenntartási tervek Agrártámogatások fejezetéhez

A Közös Agrárpolitika (KAP) 2013. évi reformja még nagyobb hangsúlyt fektetett arra, hogy a mezőgazdaság és a természetvédelem érdekei közeledjenek egymáshoz. A biotikus és abiotikus környezet védelme és megőrzése egy hosszútávon fenntartható mezőgazdaság, valamint a biztonságos és egészséges élelmiszer termelés alapja – mindezek prioritást élveztek az Unió egyik legnagyobb politikájának újragondolásánál.

Az alábbiakban elsősorban azok a támogatások kerülnek felsorolásra – rövid leírásokkal – amelyek közvetlenül vagy közvetve hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a Natura 2000 területek állapota megőrződjön és/vagy javuljon, illetve jellegük miatt mindenképpen hatással lehetnek a Natura 2000 területekre.

KAP I. pillér Közvetlen támogatások

1.) Alaptámogatás

A támogatás célja:

A támogatás célja a mezőgazdasági termelők területalapon megvalósuló jövedelemstabilizációja. A támogatás révén a termelési, éghajlati illetve piaci folyamatokból fakadó negatív hatások következtében megjelenő jövedelemcsökkenés hatásának mérséklésére nyílik mód.

A támogatás igénybevételének feltételei:

Az igénybevétel feltételeit az *Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet* tartalmazza.

A közvetlen kifizetéseket minimum korlátja:

- legalább 1 hektár SAPS jogosult terület megléte,
- vagy ha a támogatást kérelmező állatokra vonatkozó termeléshez kötött támogatásban részesül, de nincs 1 ha SAPS jogosult területe, akkor 100 EUR támogatás a minimumküszöb.

Kérelem benyújtása:

A támogatási kérelmek benyújtására évente az **egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) FM rendelet)** keretében van lehetőség elektronikus úton.

A támogatás összege:

A támogatás összege évenként kerül meghatározásra a beérkezett kérelmek arányának megfelelően. A 2017. évben beadott kérelmekre vonatkozóan a támogatási összeg hektáronként, az előzetes becslések alapján, 145 euró (45 800Ft).

Minimumkövetelmények:

Minden gazdálkodónak, aki mezőgazdasági területtel rendelkezik, be kell tartania bizonyos környezetvédelmi előírásokat a talaj kedvező állapotának megőrzése érdekében. A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdálkodóknak a *kölcsönös megfeleltetés követelményrendszerét* (HMKÁ és JFGK előírások) kell figyelembe vennie, míg a mezőgazdasági tevékenységet átmenetileg nem folytató gazdálkodókra az ún. minimumkövetelmények vonatkoznak a növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapot

megőrzése érdekében. Ez utóbbi, az elgyomosodás és a túllegettetés elkerülésére vonatkozó előírásokat szintén a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapítja meg.

2.) Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés)

A támogatás célja:

Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös gyakorlatok kötelező előírásának célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A támogatás igénybevételének feltételei:

A támogatás igénybevételének részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

Támogatásra jogosult az egységes területalapú támogatást igénylő, a tárgyévben egységes kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő.

Mentességi feltételek

A zöldítési gyakorlatok betartása alól általános mentességet élveznek az ökológiai gazdálkodást folytató mezőgazdasági termelők és a mezőgazdasági kistermelői támogatásban részesülő gazdálkodók. Továbbá bizonyos feltételek teljesülése esetén az egyes előírások betartása alól is mentesülhet az érintett gazdálkodó, melyre vonatkozóan a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapít meg szabályokat.

Teljesítendő előírások:

Az előírások három gyakorlatot fednek le:

- állandó gyepterületek fenntartása,
- növénytermesztés diverzifikálása
- ökológia jelentőségű terület (EFA) kijelölése a mezőgazdasági területeken.

Állandó gyepterületek fenntartása:

Állandó gyepek az a terület minősül, ahol a gyepet vagy egyéb takarmánynövényt vetés nélkül vagy vetéssel termesztik és a mezőgazdasági üzem vetésforgójában legalább öt évig nem szerepel. Az állandó gyepek minősített területek fedvényként lehatárolásra kerülnek a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR), mely fedvény évenként felülvizsgálatra kerül.

Az állandó gyepterületek részét képezi a *környezeti érzékeny állandó gyepek* csoportja, melybe jelenleg Magyarországon a Natura 2000 védettség alatt álló gyepek tartoznak. A környezeti szempontból érzékeny gyepterületek feltörésére kizárólag az illetékes nemzeti park igazgatóságok írásos hozzájárulásával van lehetőség.

Az állandó gyepek összterületét tagállami szinten kell biztosítani. Amennyiben az állandó gyepterületek aránya a 2015. évben megállapított referencia arányhoz (12,57 %) képest 5%-nál nagyobb mértékben csökken, visszaállítást kell elrendelni. A visszaállítási kötelezettséget a jogszabályban foglalt eljárás alapján a Magyar Államkincstár állapítja meg. Natura 2000 gyepek engedély nélküli feltörése esetén a referencia aránytól függetlenül visszaállítási kötelezettséget határoz meg a területileg illetékes kormányhivatal.

Terménydiverzifikáció:

Azok a gazdálkodók, akik

- 10 és 30 hektár közötti szántóterülettel rendelkeznek legalább két különböző növénykultúrát kötelesek termeszteni. A termesztett növénykultúrák közül a legnagyobb területet elfoglaló növénykultúra részaránya nem haladhatja meg a teljes szántóterület 75%-át;
- 30 hektárt meghaladó nagyságú szántóterülettel rendelkeznek legalább három különböző növénykultúrát kötelesek termeszteni. A termesztett növénykultúrák közül a legnagyobb területet elfoglaló kultúra részaránya nem haladhatja meg a teljes szántóterület 75%-át, a két legnagyobb területet elfoglaló növénykultúra együttes részaránya nem haladhatja meg a teljes szántóterület 95%-át.

Terménydiverzifikáció szempontjából az adott táblán az a növény vehető figyelembe, amelyik május 1-től szeptember 30-ig terjedő időszakban a leghosszabb ideig van a területen. A növénykultúrák különbözőségét a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet határozza meg.

Ökológiai jelentőségű területek kijelölése:

A 15 hektár fölötti szántóterületen gazdálkodók kötelesek szántóterületük legalább 5 %-ának megfelelő kiterjedésű ökológia jelentőségű terület kijelölni.

Ökológiai jelentőségű területnek (EFA) a következők tekinthetők:

- paragon hagyott terület (amennyiben a pihentetési időszak legalább 2017. január 1. napjától augusztus 31. napjáig tart);
- terasz;
- tájelem (fás sáv, magányosan álló fa, fa- és bokorcsoport, táblaszegély, kis kiterjedésű tó, kunhalom, gémeskút);
- vízvédelmi sáv (folyóvíz és állóvíz melletti) és táblaszegély;
- erdőszélek mentén fekvő támogatható sáv (termeléssel vagy termelés nélkül);
- rövid vágásfordulójú fás szárú energetikai ültetvény;
- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól szóló 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet és az 1305/2013/EU rendelet és a Erdősítés támogatása című VP5-8.1.1.-16 kódszámú felhívás alapján erdősített terület (a továbbiakban: erdősített terület)), mely 2008. évben még támogatható területnek minősült az egységes területalapú támogatás tekintetében;;
- ökológiai jelentőségű másodvetés;
- nitrogénmegkötő növényekkel bevetett terület.

A célterületként elszámolható területnek nem kell feltétlenül támogatható területnek lennie. Lehetőség van továbbá a szomszédos, nem saját kezelésben lévő EFA területek elszámolására is, amennyiben annak vagyonkezelője nem jelzi, hogy nem járul hozzá az adott terület EFA-ként való elszámolásához.

Kérelem benyújtása:

A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

A támogatás összege:

A támogatás összege évenként kerül meghatározásra a beérkezett kérelmek arányának megfelelően. A 2017. évben beadott kérelmek vonatkozóan a támogatási összeg hektáronként, az előzetes becslések alapján, 81 euró (25 200 Ft).

Minimumkövetelmények:

Minden gazdálkodónak, aki mezőgazdasági területtel rendelkezik, be kell tartania bizonyos környezetvédelmi előírásokat a talaj kedvező állapotának megőrzése érdekében. A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdálkodóknak a *kölcsönös megfeleltetés követelményrendszerét* (HMKÁ és JFGK előírások) kell figyelembe vennie, míg a mezőgazdasági tevékenységet átmenetileg nem folytató gazdálkodókra az ún. minimumkövetelmények vonatkoznak a növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapot megőrzése érdekében. Ez utóbbi, az elgyomosodás és a túllegeltetés elkerülésére vonatkozó előírásokat szintén a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapítja meg.

3.) Területalapú termeléshez kötött támogatások

A támogatás célja:

A termeléshez kötött támogatások célja az egyes érzékeny ágazatok célzott támogatása. Ezen ágazatok esetében a piaci helyzet vagy a termelési sajátosságok alapján válik szükségessé külön források biztosítása. E jogcímek keretében azon termelők jutnak – az alaptámogatáson és a zöldítési támogatáson felül - többlettámogatáshoz, akik a tárgyévben érdemi és ténylegesen megvalósuló termelést végeznek.

A támogatás igénybevételének feltételei:

A támogatás igénybevételének részletes feltételeit a *termeléshez kötött közvetlen támogatások igénybevételének szabályairól* szóló 9/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

Termeléshez kötött közvetlen támogatás az alábbi támogatási jogcímekre vehető igénybe:

- a) rizstermesztés támogatása,
- b) cukorrépa termesztés támogatása,
- c) zöldségnövény termesztés támogatása
- d) ipari zöldségnövény termesztés támogatása,
- e) extenzív gyümölcsstermesztés támogatása,
- f) intenzív gyümölcsstermesztés támogatása
- g) szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása,
- h) szálás fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása,
- i) ipari olajnövény termesztés támogatása.

Fő szabály szerint az egyes jogcímek esetében a támogatható terület nagyságának legalább egy hektárnak kell lenni. Kivéve a zöldségnövény termesztés támogatását valamint az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés támogatását, ahol a támogatható terület nagysága 0,3 hektár, de az egységes területalapú támogatási kérelem alapján jóváhagyott területnek legalább egy hektárnak kell lenni.

Támogatásra jogosult az egységes területalapú támogatást igénylő, a tárgyévben egységes kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő.

Kérelem benyújtása:

A támogatási kérelmek benyújtására évente az egységes kérelem (22/2016. (IV. 5.) keretében van lehetőség elektronikus úton.

A támogatás összege:

A támogatás összege évenként kerül meghatározásra a beérkezett kérelmek arányának megfelelően. A 2017. évben beadott kérelmek vonatkozóan a támogatási összeg hektáronként, az előzetes becslések alapján a következő táblázatban bemutatottak alapján alakul.

Jogcím megnevezése	2017. évi becsült támogatás, forint	2017. évi keret, millió forint
rizstermesztés támogatása	226 513	620,1
cukorrépa termesztés támogatása	143 534	2 480,4
zöldségnövény termesztés támogatása	86 288	1 567,6
ipari zöldségnövény termesztés támogatása	59 432	3 558,7
extenzív gyümölcsstermesztés támogatása	73 170	3 031,2
intenzív gyümölcsstermesztés támogatása	122 353	2 084,9
szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	51 435	4 172,6
szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	23 428	4 172,6
ipari olajnövény termesztés támogatása.	73 290	438,4

Forrás: A 2017. évi Egységes Kérelemben kérelmezett adatok alapján készült modellszámítás során FM által becsült érték.

Minimumkövetelmények:

Minden gazdálkodónak, aki mezőgazdasági területtel rendelkezik, be kell tartania bizonyos környezetvédelmi előírásokat a talaj kedvező állapotának megőrzése érdekében. A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdálkodóknak a *kölcsönös megfeleltetés követelményrendszerét* (HMKÁ és JFGK előírások) kell figyelembe vennie, míg a mezőgazdasági tevékenységet átmenetileg nem folytató gazdálkodókra az ún. minimumkövetelmények vonatkoznak a növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapot megőrzése érdekében. Ez utóbbi, az elgyomosodás és a túllegeltetés elkerülésére vonatkozó előírásokat szintén a 10/2015. (III. 13.) FM rendelet állapítja meg.

Piacszervezés (Piaci Támogatások)

Piaci Támogatások tekintetében a Natura 2000 területek állapotának megőrzéséhez és/vagy javításához kapcsolódóan a *zöldség-gyümölcs termelői szervezetekről* szóló 50/2017. (X. 10.) FM rendelet 4. mellékletében megfogalmazott, a zöldség-gyümölcs termelői szervezetek operatív programjába beépíthető **környezetvédelmi tevékenységek** lehetnek relevánsak.

A támogatásra jogosultak a miniszter által elismert zöldség-gyümölcs szervezetek, amelyek **termelő** tagjainak termelő tevékenységéhez kötődően hajthatja végre a miniszter által elfogadott operatív programba beépített környezetvédelmi intézkedést.

A támogatás összege az adott operatív program kiadásainak mértékétől függ, ezért a támogatás kerete és összege esetenként kerül meghatározásra.

A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 1308/2013/EU rendelet) 33. cikkének (5) bekezdése alapján a termelői szervezetek számára előírás, hogy

- a) az operatív programoknak tartalmazniuk kell két vagy több környezetvédelmi intézkedést; vagy
- b) az operatív programok kiadásainak legalább 10%-át környezetvédelmi intézkedésekre kell fordítani.

Amennyiben a termelői szervezet termelő tagjainak legalább 80%-a az **1305/2013/EU rendelet 28. cikkének (3) bekezdése** szerinti **agrár-környezetvédelmi-éghajlati kötelezettségvállalások** közül egyet vagy többet vállalt, e kötelezettségvállalások mindegyike az 1308/2013/EU rendelet 33. cikk (5) bekezdés első albekezdés a) pontjában említett **környezetvédelmi intézkedésnek számít**. Ebben az esetben azonban a kötelezettségvállalások teljesítése nem támogatható a működési alapból. Az agrár-környezetvédelmi-éghajlati kötelezettségvállalások leírása a **Vidékfejlesztési Program M10 - Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések** című fejezetében, illetve az ezen fejezet alapján meghirdetett **két pályázati felhívásban** (lásd később) található. *A kettős támogatás elkerülése érdekében az operatív program környezetvédelmi intézkedéseinek a Vidékfejlesztési Program intézkedéseivel való összhangját a jogszabályok szigorúan meghatározzák.*

Az operatív programban végrehajtott környezetvédelmi intézkedéseknek

- összhangban kell lenniük a környezetvédelmi intézkedések nemzeti keretével;
- összeegyeztethetőnek és kiegészítőnek kell lenniük az operatív program keretében végrehajtott, más környezetvédelmi intézkedésekkel, adott esetben a termelői szervezet tagjai által végrehajtott és a Vidékfejlesztési Program keretében támogatott, agrár-környezetvédelmi-éghajlati kötelezettségvállalásokkal, és ki kell egészíteniük azokat.

Az operatív programba beépíthető környezetvédelmi intézkedések és az azokhoz tartozó tevékenységek nem kimerítő felsorolása az FM rendelet 4. mellékletében megtalálható. Ezek az alábbiak:

Talajvédelemmel és Tápanyag-gazdálkodással kapcsolatos környezetvédelmi intézkedések

- Komposzt használata
- Zöldtrágya használata
- Szerves- és/vagy biotrágya használata
- Erózió és defláció elleni védelem

Vízgazdálkodással kapcsolatos környezetvédelmi intézkedések

- Öntözőrendszerek fejlesztése, illetve a már létező öntözőrendszerek cseréje hatékonyabb rendszerekre (az öntözött területek korszerűsítése)
- A víz tisztítását és újrafelhasználását szolgáló beszerzés és/vagy fejlesztés
- Talajtakarás alkalmazása a vízvesztesség csökkentése érdekében

A klímaváltozás mérséklését célzó környezetvédelmi intézkedések

- Megújuló energiaforrásokat felhasználó fűtésrendszer kialakítása
- Energiatakarékosabb termelési eszközök és módszerek használata
- Kapcsolt hő- és energia-termelés a termesztés és az áruvá készítés során keletkező zöldség-gyümölcs hulladékok felhasználásával

Hulladékgazdálkodással kapcsolatos intézkedések

- A biológiailag lebomló szerves anyagok aerob lebontása és további felhasználásra alkalmassá tétele (Komposztkészítés)
- A növényi maradványok energetikai célú főlhasználásának elősegítése
- Biológiai úton lebomló kötőanyag használata a gazdaságokban
- Biológiai és oxo-biológiai úton lebomló műanyagok használata a termesztésben
- Szelektív hulladékgyűjtés

Integrált növényvédelemre irányuló intézkedések

- Tápanyag-gazdálkodási terv készítése/készítettése és végrehajtása

- A kedvezőtlen műszaki jellemzőkkel rendelkező növényvédelmi gépek és növényvédőszer kijuttatására szolgáló berendezések helyettesítése korszerűbb gépekkel és eszközökkel
- Biológiai növényvédelmi eszközök és készítmények alkalmazása
- A kertészeti oltás alkalmazása a növényvédőszer használatának csökkentése érdekében
- Alternatív gyomirtási eljárások használata
- Rezisztens és toleráns fajták alkalmazása
- Integrált gazdálkodás
- Ökológiai gazdálkodás

A természetes élőhelyek és a biodiverzitás fenntartására irányuló intézkedések

- Méhekkal, poszméhekkal történő beporzást alkalmazó termesztéstechnológiák elterjedésének elősegítése

KAP II. pillér

A Vidékfejlesztési Program 2014-2020-ból elérhető támogatások

Mezőgazdasági támogatások

- 1) VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 2) VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- 3) VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 4) VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 5) VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások
- 6) VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése
- 7) VP4-13.2.1.-16 Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken
- 8) VP4-10.2.1.1.-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése

Erdészeti támogatások

- 1) VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- 2) VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- 3) VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
- 4) VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
- 5) VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- 6) VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése
- 7) VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- 8) VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
- 9) VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
- 10) VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek
- 11) VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
- 12) VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

Egyéb releváns támogatások

- 1) VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

MEZŐGAZDASÁGI TÁMOGATÁSOK

VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2015) és VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2016)

A két felhívás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a **környezettudatos gazdálkodás** és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Fenti célokat a felhívások úgy próbálják elérni, hogy a gazdálkodók olyan **önkéntes vállalatokat** tehetnek, amelyeknek pozitív környezeti hozzáadott értékei vannak. Ezekért az önkéntes vállalatokért cserébe a gazdálkodók normatív, vissza nem térítendő, területalapú támogatásban részesülnek. A kötelezettségvállalási időszak **5 év**, amely időszak alatt a gazdálkodók éves szinten az egységes kérelmen keresztül igényelhetik a kifizetést.

Az AKG 2015 felhívás esetében a gazdálkodók 16 különböző tematikus előíráscsoportból (TECS) választhattak a támogatási kérelmeik összeállítása során. A 16 TECS-ből 4 horizontális, 12 pedig zonális előíráscsoport volt. A különbség a két kategória között az, hogy míg a horizontális TECS-ek az adott földhasználati kategóriának megfelelően az országban **bárhol** igényelhetők, addig a zonális TECS-ek igénylései a földhasználati kategórián belül **adott területi lehatároláshoz** kötöttek (pl. MTÉ területek). Az AKG 2016 felhívás esetében két horizontális TECS: a horizontális szántó és a horizontális ültetvény került meghirdetésre.

A TECS-ken belül vannak úgynevezett alapvállalatok (*zonális TECS-ekben bővítettek ezek az alapvállalatok*), amelyeket a gazdálkodóknak kötelező betartani és mindezek mellé a támogatásban résztvevő gazdálkodók kötelesek legalább kettő választható előírást is választani. Az előírásokhoz annak függvényében, hogy mekkora a környezeti hozzáadott értékük és mekkora többletköltséget (esetleg bevételekiesést) generálnak a gazdálkodónak adott támogatási összeg van rendelve, ezek összeadásából áll össze a végső támogatási összeg, amit a gazdálkodó évente megkap. Továbbá mindkét felhívás kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, **tápanyaggazdálkodási-terv** készítése éves szinten és az 5 éves kötelezettségvállalási időszak alatt egyszeri **képzésen** való részvétel.

Az AKG 2015 felhívás esetében 2015. december 31.-én zárult le a támogatási kérelem benyújtási időszak, az AKG 2016 felhívás esetében pedig 2016. december 2.-án.

VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO)

A felhívás célja egyrészt a konvencionális területek **ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése**, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a **gazdálkodási mód fenntartása**. Az ökológiai gazdálkodási támogatás olyan **önkéntes alapon** működő kifizetési rendszer, amelyben a résztvevők az ökológiai gazdálkodási célok elérésének érdekében a gazdálkodásuk során többlet tevékenységek elvégzését vállalják.

A támogatás feltétele az ökológiai gazdálkodás minősítési előírásainak megfelelő gazdálkodás folytatása a kötelezettségvállalás **5 éves** időtartama alatt az átállás alatt levő és az átállt területeknél egyaránt. A 889/2008/EK rendelet 36. cikk (1) bekezdése értelmében az átállási időszak:

- a) szántóföldi földhasználati kategória esetében 2 egymást követő év;
- b) gyepterület földhasználati kategória esetében 2 egymást követő év;
- c) ültetvény földhasználati kategória esetében 3 egymást követő év;

A 2016. január 1-én átállt ökológiai státuszban lévő kötelezettségvállalással érintett egybefüggő területek **fenntartási támogatásban** részesülnek a kötelezettségvállalás 5. évére.

Az átállási időszak kezdete Magyarországon elismert, a 834/2007/EK rendelet szerinti ökológiai tanúsító szervezet igazolása alapján kerül meghatározásra. Az átállási időszak meghosszabbítása nem lehetséges. A támogatással érintett terület ökológiai státusza (besorolása) a kötelezettségvállalás ideje alatt minden évben január 1-i állapot szerint kerül megállapításra és ez alapján kerül meghatározásra az áttérési/fenntartási támogatás összege. A gazdálkodók a kifizetést minden évben az egységes kérelemmel keresztül igényelhetik.

A felhívás további kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, **tápanyaggazdálkodási-terv** készítése éves szinten és az 5 éves kötelezettségvállalási időszak alatt egyszeri **képzésen** való részvétel.

Az ÖKO felhívás esetében a támogatási kérelem benyújtási időszak 2015. december 31.-én zárult.

VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a gazdálkodóknak, akik Natura 2000 mezőgazdasági területeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság úgy kerül meghatározásra, hogy amennyiben a támogatási kérelemben benyújtott igényelt tábla terület, illetve az igényelt tábla több mint 50%-a a Natura 2000 tematikus fedvényre esik, akkor az igényelt tábla egész terület az adott fedvényre esőnek tekintendő – ez után fogja kapni a gazdálkodó a támogatási összeget.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó elemei a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése, illetve egyszeri **képzésen** való részvétel.

VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

A felhívás célja az agrár-élőhelyek környezeti hozzáadott értékének növelése, az élőhelyek közötti mozaikosság, illetve ökológiai folyosók biztosítása különböző telepítésekkel. A gazdálkodók 4 különböző célterületi telepítés közül választhatnak:

- 1) zöldugár
- 2) gyepterület
- 3) sövény
- 4) méhlegelő

Egy mezőgazdasági táblára csak egy célterület valósítható meg, kivétel a sövénytelepítés, ami a többi célterületi telepítéssel kombinálható. A felhívásra **kizárólag** támogatásra jogosult

szántó hasznosítású területtel lehet pályázni – a gyepfeltörés szigorúan tilos. Gazdálkodók a támogatás **keretében egyszeri telepítési költség kifizetésben** részesülnek, ettől függetlenül az adott célterületi telepítést a felhívásban meghatározott ideig fenn kell tartaniuk:

- 1) zöldugar – 3 év
- 2) gyep – 5 év
- 3) sövény – 5 év
- 4) méhlegelő – 3 év.

A zöldugar, gyep és méhlegelő célterület az AKG és ÖKO felhívásokkal kombinálható, az ezen felhívás keretében elvégzett telepítés azokban a támogatásokban fenntartható. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése.

A felhívásra a támogatási kérelmeket 2016. július 11.-től folyamatosan lehet benyújtani egészen **2018. július 31.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-4.4.2.2-16 Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése

A felhívás célja a területi vízvisszatartás elősegítése, illetve a felszíni és a felszín alatti víztesteket érő terhelések, szennyezések csökkentése, megakadályozása. Mindemellett a felhívás hozzájárul a biodiverzitás megőrzéséhez, valamint a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosításához. Két célterületre igényelhető támogatás:

- 1) Partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése
- 2) Vizes élőhelyek kialakítása.

A célterületek rövid leírása:

Partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása, fejlesztése

Gyeptelepítés időszakos vagy állandó vízfolyás, állóvíz partján lévő, a „Vízvédelmi sáv” megnevezésű MePAR fedvénnel szomszédos **szántó művelésű** területen, a fedvény szántóval határos oldalától, illetve – amennyiben a szántó a vízfolyás, állóvíz partjával határos – a vízfolyás, állóvíz partjától számított minimum 40 m szélességben, a felhívás 1. számú mellékletben meghatározott hazai pázsitfűfajokból álló gyepkeverékből.

Vizes élőhelyek kialakítása

Vizes élőhelyek kialakítása **szántó** vagy **gyep** művelésű területeken, nyílt vízfelületű vagy időszakosan jelenlévő, vizenyős, mocsaras, part menti vegetációval szegélyezetten, amely magában foglalja a parti sávot és a pufferzónát is.

A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése.

A felhívásra a támogatási kérelmeket 2016. július 11.-től folyamatosan lehet benyújtani egészen **2018. július 11.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-13.2.1.-16 Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken

A felhívás célja a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, a környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat erősítése. A támogatásban azok a gazdálkodók vehetnek részt, akik az **1257/1999/EK tanácsi rendelet 19. cikke** alapján meghatározott területen mezőgazdasági tevékenységet folytatnak. A támogatás jövedelemkiegészítést biztosít a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken a terület igényeihez igazított mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodók részére.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme a **gazdálkodási napló** naprakész vezetése.

VP4-10.2.1.1.-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése

A felhívás célja az alacsony létszámmal rendelkező védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták nőivarú – baromfifélék esetén vegyes ivarú – állományának a fajták **eredeti tartási-, takarmányozási körülményekhez hasonló**, in situ feltételek közötti, tenyésztésben történő életképes populációjának fenntartása a genetikai állomány megőrzéséről és az adott állatfajták fennmaradását biztosító tenyésztési programokról szóló jogszabályok keretein belül. A felhívás közvetetten kapcsolódik a Natura 2000 területek megőrzéséhez azáltal, hogy a védett őshonos állatfajtákat az eredeti tartási körülményeiknek megfelelően szükséges a támogatás keretében is tartani – így a támogatásban résztvevő állatok legeltetési területkezelésre is alkalmazhatók.

Támogatási kérelmeket két alkalommal: 2016. február 1. és 2016. február 28. között, valamint 2017. február 1. és 2017. február 28. között lehetett benyújtani.

ERDÉSZETI TÁMOGATÁSOK

VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti MePAR és az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő lehatárolásokat figyelembe véve kerül meghatározásra. A támogatási összegek mértéke függ az igényelt faállomány-típustól és korcsoporttól.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszerű **képzésen** való részvétel.

VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

A felhívás célja szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszerek létrehozása, amelyek jelentős szerepet töltenek be a mikroklíma megőrzésében, a deflációs hatások csökkentésében, ezáltal a talajvédelemben. Mindezek mellett fontos élőhelyek, amelyek hozzájárulnak a biológiai növényvédelemhez. A mezővédő fásítások pedig ökológiai folyosóként a felaprózódott élőhelyek összeköttetéseit biztosítják. A felhívásnak 3 célterülete van:

- 1) Szántóföldi kultúrával kombinált agrár-erdészeti rendszer újonnan történő létrehozása
- 2) Gyepgazdálkodással kombinált fás legelő vagy fás kaszáló újonnan történő létrehozása
- 3) Mezővédő fásítás létrehozása.

A felhívásra a támogatási kérelmeket 2017. január 16.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. január 16.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása

A felhívás célja a klímaváltozás hatásainak csökkentése, a szél és vízerózió elleni védekezés, valamint a faanyag, mint környezetbarát nyersanyag és megújuló energiaforrás iránti növekvő igény kielégítése érdekében az erdőterület növelésének támogatása. A felhívásnak két célterülete van:

- 1) Erdőtelepítés első kivitele
- 2) Ipari faültetvény létesítése.

A támogatási kérelmeket 2016. július 20.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. június 30.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A felhívás célja, hogy támogatást nyújtson azon erdőgazdálkodóknak, akik **önkéntes alapon**, a vonatkozó jogszabályi előírásokban és az erdőtervben foglalt jogosultságaikat kihasználva, a kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalkozásokat tesznek. Mindezzel a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztését, a fafajok adaptációs képességének növelését, az egyes területeken az erdő típus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatását kívánjuk előmozdítani. A felhívás keretében 3 különböző célterületre igényelhető támogatás:

- 1) Szálas erdőgazdálkodás
- 2) Erdőállományok kézimunka igényes ápolása
- 3) Természetkímélő anyagmozgatás

A **Szálas erdőgazdálkodás** célterülethez az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre igényelhető még további támogatás:

- a.) kerítés építése
- b.) villamos karám (villanypásztor) létesítése
- c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése
- d.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen magfogó rőzsefonat készítése
- e.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen fatörzs elhelyezése

A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri **képzésen** való részvétel.

A támogatási kérelmeket 2017. február 16.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. február 15.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a teljes erdőszerkezet átalakítás támogatásával elsősorban a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességgű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani. Az erdő egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása, valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtüskésülések történő átalakítás az alátelítéssel történő erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven

terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása is támogatott. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából további fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

A felhívás keretében az alábbi célterületek támogathatók:

1) A szerkezetátalakítási célok megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- A.) Tarvágást követő teljes erdőszerkezet átalakítás
- B.) Erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás
- C.) Alátelepítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás

2) Klímarezisztens szaporítóanyaggal történő erdőfelújítás

3) Egyéb, az erdei ökoszisztémák ellenálló-képességének és környezeti értékének növelése érdekében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- A.) Intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása
- B.) Erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása

Az 1.) és 2.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységekre lehet még plusz támogatást igényelni:

- a.) kerítés létesítése
- b.) villamos karám (villanypásztor) létesítése
- c.) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése
- d.) erdőszegély kialakítása

A 3.) ponthoz kapcsolódóan az alábbi önállóan nem támogatható, kiegészítő tevékenységre lehet még plusz támogatást igényelni:

- a.) tuskókenés

A támogatási kérelmeket 2017. február 28.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. február 28.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése

A felhívás célja, hogy a magyarországi erdészeti fafajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosságot, mint az alkalmazkodóképesség alapját és fafajaink evolúciós potenciálját hosszú távon megvédje és fenntartsa. Ezért szükséges a már meglévő genetikai megőrzésre szolgáló területek fejlesztése, illetve újabbak létrehozása. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

1.) In situ génmegőrzési módok esetében:

- a) erdészeti génrezervátumok fenntartása,
- b) magtermesztésre kijelölt törzsállományok fenntartása

2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:

- a) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
- b) oltvány formában, genotípus gyűjtemény fenntartása
- c) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény fenntartása
- d) faalakú formában genotípus gyűjtemény fenntartása

3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:

- a) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit és elit fokozatú anyatelepeinek fenntartása
- b) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek fenntartása

Támogatási kérelmet az alábbi időszakokban lehet(ett) benyújtani:

- 2016. december 8. - 2016. december 19.

- 2017. március 1. – 2017. március 31.
- **2018. március 1. – 2018. március 30.**

VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése

Akárcsak az előző felhívásnál a cél itt is a magyarországi erdészeti fafajok genetikai erőforrásainak megőrzésével a meglévő genetikai változatosság fenntartása. Jelen felhívás is támogatja a már meglévő genetikai megőrzésre szolgáló területek fejlesztését, illetve újabbak létrehozását. A pályázat keretében az alábbi tevékenységekre lehet vissza nem térítendő támogatást igényelni:

1.) In situ génmegőrzési módok esetében:

- a) erdészeti génrezervátumok létesítése
- b) magtermesztésre kijelölt törzsállományok létesítése

2.) Ex situ génmegőrzési módok esetén:

- a) juvenilis formában, genotípus gyűjtemény létesítése
- b) oltvány formában, genotípus gyűjtemény létesítése
- c) faalakú formában utódnemzedék, származás, család gyűjtemény létesítése
- d) faalakú formában genotípus gyűjtemény létesítése

3.) Erdészeti faanyagtermelő növények törzsültetvényei:

- a) vegetatív szaporítású fajok, fajták, szuperelit fokozatú anyatelepeinek létesítése
- b) vegetatív szaporítású fajok, fajták elit fokozatú anyatelepeinek létesítése
- c) generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése

4.) Megőrzésre érdemes genetikai erőforrások felmérése, dokumentálása, nemzeti nyilvántartásba vétele

Fenti tevékenységekhez az alábbi kiegészítő tevékenységek társíthatók és jogosultak még támogatásra.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

- Molekuláris genetikai vizsgálatok fekete nyár (*Populus nigra*) faj esetében.
- Szokásostól eltérő talaj előkészítés a *generatív szaporítású fajok, fajták magtermesztő ültetvényeinek létesítése* esetén.

Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

- Szokásostól eltérő **talaj előkészítés** a felhívás 3.1.1.2 fejezet 2. b), c), d), pontjai esetében amennyiben a tevékenység az Országos Erdőállomány Adattárban az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 16. § (6) bekezdése alapján nyilvántartott erdőrészlet területén valósul meg
- **Kerítés létesítése** a felhívás 3.1.1.2. fejezet 1.a), b), 2. b), c), d), 3 b), pontjai esetében.

A támogatási kérelmeket 2017. április 28.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. március 29.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

Mivel a klímaváltozás jelentős és egyre fokozódó abiotikus kockázatokat jelent, Magyarországon is egyre gyakoribbá váltak a száraz, aszályos évek – ezáltal a tűzveszély is jelentősen növekedett. Az erdőgazdálkodás biztonsága érdekében szükséges fokozott figyelmet fordítani az erdőtüzek kialakulásának megelőzésére – a pályázati felhívás ehhez biztosít megfelelő támogatást.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

1.) Tűzpázták esetén:

- a) „A” típusú keskeny tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;
- b) „B” típusú járható tűzpászta kialakítása vagy fenntartása;
- c) „C” típusú széles tűzpászta kialakítása vagy fenntartása.

2.) Víznyerőhely esetén:

- a) „A” típusú víznyerőhely kialakítása:
 - aa) vízzáró talaj alkalmazása;
 - ab) egyéb szigetelés alkalmazása.
- b) „B” típusú víznyerőhely kialakítása:
 - ba) vízzáró talaj alkalmazása;
 - bb) egyéb szigetelés alkalmazása.
- c) „C” típusú víznyerőhely kialakítására:
 - ca) vízzáró talaj alkalmazása;
 - cb) egyéb szigetelés alkalmazása.

3.) Fenyő fő-fafajú állományok tisztításából származó fenyő tisztítási anyag eltávolítása.

4.) Tuskósortok lehordásának támogatása.

A támogatási kérelmeket 2017. április 3.-tól folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. április 3.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtűzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása. Csak olyan káresemények esetén igényelhető a támogatás, ahol korábban a gazdálkodó vagy a szakszemélyzet eleget tett a 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 37. § szerint előírt bejelentési kötelezettségének, és a károsodás mértéke az illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya (az erdészeti hatóság) által igazoltan eléri a meghatározott mértéket.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A támogatás az Evt. hatálya alá tartozó a 16. § (6) bekezdésében meghatározott területeken vehető igénybe a felhívásban meghatározott részletes szakmai feltételek szerint.

A támogatás az erdőgazdálkodási potenciál esetében az alábbiak szerint épül fel:

- a. helyreállítási alaptámogatás,
- b. kiegészítő támogatás.

Az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján kiegészítő támogatás adható a következő tevékenységek elvégzésére:

- 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése; vagy
- 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése.

A kiegészítő támogatás önállóan nem, csak az alaptámogatással együtt vehető igénybe.

Nem igényelhető támogatás:

- törevágással, sarjztatással történő erdő-helyreállításra,
- karácsonyfatelepre, díszítőgallytelepre;
- fás szárú energetikai célú ültetvényre;
- 15 évnél rövidebb vágáskorú faállományra;
- az árvíz által az Erdőrendezési Szabályzatról szóló 88/2000. (XI. 10.) FVM rendelet alapján készült Erdőrendezési útmutató szerinti, „nagyon mély és mély fekvési besorolású ártéren” keletkezett kár után
- Magyar Állam tulajdonában és a Honvédelmi Minisztérium kezelésében lévő lő-, és gyakorlótér területére.

A támogatási kérelmeket – amelyek egyben kifizetési igénylésnek is minősülnek – minden évben az **egységes kérelem** keretében lehet benyújtani. Támogatást igénylő a felhívásban meghatározott feltételek alapján a káresemény bekövetkeztét követő **két naptári éven belül**, a tevékenység erdőrészletenkénti maradéktalan megvalósítását követően jogosult a támogatási kérelem benyújtására. Ettől a határidőtől abban az esetben lehet eltérni, ha az erdészeti hatóság a Vhr. 29. § (5) bekezdésére való hivatkozással – **kizárólag jelentős mértékű abiotikus károsítás bekövetkezése miatt** – határozatban rögzíti, hogy a Vhr. 28. § (1) bekezdésben meghatározott határidőn belül, az erdőgazdálkodónak nem felróható okból **a felújítási kötelezettségének nem tudott eleget tenni** és egyúttal számára engedélyezte a felújítás megkezdésére vonatkozó határidő kitolását.

VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat. Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- a) kézi befejezett ápolás, gépi befejezett ápolás;
- b) tisztítás fahasználat;
- c) magas törzsnyesés (5m), kihordás, sorba rendezés, vagy aprítás.

Támogatási kérelmet az alábbi időszakokban lehet(ett) benyújtani:

- 2016. április 15-től – május 16-ig
- 2017. március 1-től – március 31-ig
- **2018. február 1-től – február 28-ig.**

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjavainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön. A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A) **erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes,

B) **erdei kirándulóhely és településkörnyéki kirándulóhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti berendezés-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

Mindkét célterületen **kizárólag korlátozásmentesen és ingyenesen** igénybe vehető eszközök és létesítmények támogathatók, amelyeket a kedvezményezettek kötelesek **5 éven keresztül** úgy **fenntartani**, hogy **térítésmentesen** igénybe vehetők legyenek. Egy támogatási kérelmet egy vagy akár mindkét célterületre is be lehet nyújtani.

A támogatási kérelmeket 2017. május 31.-től folyamatosan lehet benyújtani egészen **2019. március 29.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli gazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges **elsődleges feldolgozást** szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a **lokális megújuló energia rendszer kiszolgálását**, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak **önállóan**:

Az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához szükséges, a felhívás 4. számú mellékletében felsorolt gépek, eszközök beszerzése:

- I. Erdőgazdálkodásban használt gépek, eszközök beszerzése
- II. Fatermékek felkészítését szolgáló gépek beszerzése
- III. Erdei gomba, gyógynövény és vadgyümölcs feldolgozását vagy tárolását szolgáló fejlesztés.

Fenti tevékenységekhez kapcsolódóan az alábbi tevékenységek támogathatók még, **nem önállóan**:

- Tájékoztatással, nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítése. **(kötelező)**
- Projekt-előkészítés, projekt-menedzsment. **(választható)**

A támogatási kérelmeket 2017. június 1.-től folyamatosan lehet benyújtani egészen **2017. december 4.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik. **A felhívás 2017. augusztus 28.-án a kötelezettségvállalási keret kimerülése miatt felfüggesztésre került.**

ERDÉSZETI TÁMOGATÁSRA JOGOSULTAK MÁTRIXA

A táblázatban X-szel jelöltük azokat, akik az adott felhívás esetében **jogosultak** a támogatást igénybe venni.

	50% vagy afölötti <u>állami</u> tulajdonú erdőgazdálkodó, központi költségvetési szerv	Magánjogi erdőgazdálkodó	Jogszerű földhasználó	Megjegyzés
VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések		X		
VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása			X	Magánjogi földhasználók, települési önkormányzatok és társulásaik vehetik igénybe.
VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása			X	Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni.
VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések		X		<u>Támogatásra jogosult még:</u> települési önkormányzatok, amennyiben állami tulajdonban lévő erdő erdőgazdálkodója.
VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások	X	X		Jogosultsági feltételeknek meg kell felelni. Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-15.2.1.1-16 Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése	X	X		<u>Támogatásra jogosult még:</u> az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők , és a közjogi szervezetek . Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.
VP4-15.2.1.2-17 Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése	X	X		<u>Támogatásra jogosult még:</u> az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 110/2003. (X.21.) FVM rendelet 1.§ (3) bekezdés c) pontja alapján nyilvántartásba vett erdészeti szaporítóanyag termelők , és a közjogi szervezetek . Többségi állami tulajdon esetén a kormány előzetes hozzájárulása kell.

VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése	X	X		
VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása	X	X		
VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek		X		Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók.
VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése	X	X		
VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások	X	X		Támogatásra jogosult még: önkormányzati erdőgazdálkodók, mikrovállalkozások, erdészeti szolgáltató vállalkozások. A támogatást igénylők körére vonatkozó részletes feltételeket a pályázati felhívás 4.1. fejezete tartalmazza.

EGYÉB RELEVÁNS TÁMOGATÁSOK

VP4-16.5.1-17 A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései

A felhívás célja egy vízviSSzatartáson alapuló tájgazdálkodás kialakításának támogatása. A vízviSSzatartáson alapuló tájgazdálkodás lényege, hogy a vízbő időszakok vízfeleslegét a területen térben máshol vagy időben később hasznosítható vízkészletekké alakítsa át. A gazdaság, a lakosság, az ökológiai rendszer fenntartása szempontjából egyaránt fontos a vízjárás szélsőségeinek enyhítése és a vízháztartás kiegyenlítése. A felhívásra erdőgazdálkodók és/vagy mezőgazdasági termelők által alkotott, **legalább 5 tagú konzorciumok** pályázhatnak. A konzorciumi tagok nem minősülhetnek kapcsolt vállalkozásnak.

A felhívás keretében a kötelezően megvalósítandó tevékenységek a **vízviSSzatartás** és a **vízviSSzatartás utáni területhasznosítás**, melyekhez a felhívásban további kötelezően, illetve választhatóan megvalósítandó önállóan nem támogatható tevékenységek kapcsolódnak (például: zöld pont rendszer).

A támogatási kérelmeket 2017. június 1.-től folyamatosan lehet benyújtani egészen **2018. július 2.-ig**. A kérelmek elbírálása szakaszosan történik.

ÚMVP jogcímrendeletek VP felhívásoknak való megfeleltetése

ÚMVP-s jogcímrendelet	VP felhívás
61/2009. (V. 14.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről	VP-4-10.1.1-15 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
	VP4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
	VP-4-11.1.-11.2.-15. Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása
128/2007. (X. 31.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól	VP4-12.1.1-16 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól	VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
33/2008. (III. 27.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nem termelő mezőgazdasági beruházásokhoz nyújtandó támogatások részletes feltételeiről	VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

25/2007. (IV. 17.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a kedvezőtlen adottságú területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatások részletes szabályairól	VP4-13.2.1.-16 - Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken
124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről	VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések
139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről	VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól	VP5- 8.1.1-16 Erdősítés támogatása
46/2009. (IV. 16.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól (NINCS MÁR HATÁLYBAN!)	VP5-8.2.1-16 Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
41/2014. (IV. 8.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőterületeket érintő tűzkárok megelőzéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről (NINCS MÁR HATÁLYBAN!)	VP5-8.3.1-17 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése
32/2008. (III. 27.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól	VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása
66/2013. (VII. 29.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdei közjóléti létesítmények megvalósításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről	VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése
144/2008. (XI. 7.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti célra használt géppark fejlesztéséhez és korszerűsítéséhez	VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

nyújtandó feltételeiről	támogatások	részletes	
25/2012. (III. 20.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről HATÁLYBAN!	(NINCS	MÁR	VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

KÖLCSONÖS MEGFELELTETÉS

Az Európai Unió 2007-es Közös Agrárpolitikájának reformja keretében került átalakításra az agrár- és vidékfejlesztési támogatások rendszere. A legfontosabb célkitűzés, amit a folyamatos változással el akarnak érni, hogy a mezőgazdasági termelők minél gyorsabban tudjanak alkalmazkodni a változó piaci körülményekhez, a lakosság egészséges környezetben éljen, a fogyasztók pedig megfelelő, sőt magas minőségű élelmiszerhez jussanak.

A **Kölcsönös Megfeleltetés (KM)** rendszer alapvető előírásokat foglal magába a KAP-ban a környezetre, az éghajlatváltozásra, a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára, a közegészségügyre, az állat- és növényegészségügyre és az állatjólétre vonatkozóan. A KM a fenntartható mezőgazdaság megteremtéséhez kíván hozzájárulni annak elérése révén, hogy a **gazdálkodók tudatában legyenek annak, hogy az említett alapvető előírásokat be kell tartani.** Mindezek mellett ahhoz is hozzá kíván járulni, hogy a környezetre, a közegészségügyre, az állat- és növényegészségügyre és az állatjólétre vonatkozó szakpolitikákkal való nagyobb fokú összhang kialakítása révén a KAP jobban megfeleljen a társadalmi elvárásoknak.

Aki földet művel, állatot tart, illetve a földműveléssel, állattartással összefüggő tevékenységet folytat, azok számára általános kötelezettség a különböző **szakhatósági előírások betartása, függetlenül attól, hogy támogatást vesznek-e igénybe.** Példaként megemlítve: ha valaki földtulajdonnal rendelkezik, akkor is védekeznie kell a parlagfű ellen, ha egyébként nem részesül semmilyen támogatásban.

Amennyiben a földművelők, állattartók **közösségi forrásokból tevékenységükhöz támogatást vesznek igénybe** számukra szintén kötelező az úgynevezett szakhatósági előírások betartása. A különbség csak az, hogy az utóbbi esetben a Magyar Államkincstár az érintettnél **üzemi szinten vizsgálja** a rendelkezések betartását és a jogkövetkezményeket is üzemi szinten állapítják meg. Pontosan emiatt a kölcsönös megfeleltetés hatálya alá tartozó ellenőrzések jelentős részét is **ugyanaz a hatóság végzi**, amely egyébként az adott szakterületen eljár.

2015-től több szempontból egyszerűsödött a KM rendszere. A korábbi **helyes mezőgazdasági és környezeti állapotra (HMKÁ)** vonatkozó előírások és a **jogszabályba foglalt gazdálkodási követelmények (JFGK)** egy struktúrába kerültek témacsoportonként felosztva a könnyebb átláthatóság miatt.

Mely támogatásokat érinti a Kölcsönös Megfeleltetés rendszere

1305/2013/EU rendelet 17. cikk (1) bekezdés d) pontja, 21. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja, 28–31. cikke, 33. és 34. cikke szerint

- Erdősítés támogatása
- Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés
- Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, Ökológiai gazdálkodás fenntartása

- Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések
- Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken
- A tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás
- Erdő-környezetvédelmi kifizetések

1307/2013/EU rendelet I. melléklete szerint

- Egységes területalapú támogatás
- Az éghajlat és a környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozóan nyújtott támogatás (**Zöldítés**)
- A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott támogatás

Termeléshez kötött támogatások

- anyajuh tartás támogatása
- anyatehén tartás támogatása
- hízottbika-tartás támogatása
- tejhasznú tehéntartás támogatása
- rizstermesztés támogatása
- cukorrépa termesztés támogatása
- zöldségnövény termesztés támogatása
- ipari zöldségnövény termesztés támogatása
- intenzív és extenzív gyümölcsstermesztés támogatása
- szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása
- szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása
- ipari olajnövény termesztés támogatása

1308/2013/EU rendelet 46. cikke szerinti

- Szőlőültetvények szerkezet-átalakítása és átállítása

A Kölcsönös Megfeleltetés követelményei

Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ)

A HMKÁ előírásai a következő gazdálkodási területekre terjednek ki:

- Vízvédelmi sávokra vonatkozó előírások
- Öntözési célú vízhasználat csak érvényes vízjogi üzemeltetési engedély alapján végezhető
- Felszín alatti vizek szennyezésére vonatkozó előírások
- Minimális talajborítottságra vonatkozó előírások
- Erózió korlátozására vonatkozó termőhely-specifikus minimális földgazdálkodással kapcsolatos előírások *(szőlőültetvények esetében teraszok megőrzése, 12%-osnál nagyobb lejtésű területeken bizonyos növénykultúrák termesztésének korlátozása)*
- A talaj szervesanyag-tartalmának fenntartására vonatkozó előírások *(vetésváltás követelményei, égetési tilalom)*
- A védett tájképi elemek *(gémeskutak, kunhalmok, fa- és bokorcsoportok, magányos fák, kis kiterjedésű tavak)* megőrzése.

A gyakorlatban fontos felhívni a figyelmet arra, hogy azokon a – **támogatható területen lévő** – parcellákon is be kell tartani a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó követelményeket, így a HMKÁ előírásokat is, **amelyekre a kérelmező nem kért támogatást**. Az előírások a gazdaság teljes területére vonatkoznak.

A vetésváltásra vonatkozó előírásokat akkor is be kell tartani, ha **változik a terület földhasználója**, kedvezményezettje.

Az alábbiakban felsorolás szintjén megemlítjük a **jogszabályba foglalt gazdálkodási követelményeket**. Azokban az esetekben, ahol a JFGK-k kifejezetten relevánsak a Natura 2000 területek megőrzése szempontjából, részletesen ismertetjük a kritériumrendszert.

JFGK 1 – *A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezés elleni védelme*

A szabályozás célja a nitrátérzékeny területeken a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése. **A követelmények minden esetben a nitrátérzékeny területekre vonatkoznak.** A JFGK 1 előírásai a következő témakörökhöz kapcsolódnak:

- Nyilvántartás-vezetés
- A szerves trágya-kijuttatás mennyiségi korlátozása
- Lejtős területen történő trágyázás feltételei
- Hígtrágya kijuttatás feltételei
- Műtrágyázás
- Szerves trágya termőföldön történő tárolása
- Trágyatárolóra vonatkozó előírások
- Silótároló

Legeltetési állattartás esetén a trágyatároló kapacitását **csak az istállózott időszak hossza alapján kell megállapítani.**

JFGK 2,3 – *A vadon élő madarak védelme (JFGK 2), a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme (JFGK 3)*

A védett állatfajok egyedének zavarására, károsítására, elpusztítására, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetésére vonatkozó tilalom, valamint a védett állatfajok lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyének lerombolására, károsítására vonatkozó tilalom a **gazdaság teljes területén vizsgálándók**. Ezek kapcsán a hatóság azt vizsgálja, hogy a helyszíni ellenőrzés időpontjában van-e egyértelmű jele annak, hogy a gazdálkodó megszegte a számára előírt követelményt.

A Natura 2000 területeken – a vonatkozó jogszabályi háttér alapján – az előírásokat akkor is meg kell tartani, ha az ügyfél nem igényel Natura 2000 területre nyújtandó kompenzációs támogatást.

Gyepterületek felülvetése esetén olyan gyepalkotó fajokat kell vetni, ami a területre jellemző gyepársulás alkotó faja, ezáltal a fűhozam növelésével egy időben a gyep természeti értéke is javul.

Ehhez a ponthoz sorolandó az inváziós növényfajok irtása, a gazdaság területének özönnövény mentesen tartása is.

JFGK 4 – *Élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások*

JFGK 5 – *Egyes hormon- vagy tireosztatikus hatású anyagokra és β -agonistákra vonatkozó felhasználási tilalom az állattenyésztésben*

JFGK 6 – *A sertések azonosítása és nyilvántartása*

JFGK 7 – *A szarvasmarhák azonosítása és nyilvántartása*

JFGK 8 – *A juh- és kecskefélék azonosítása és nyilvántartása*

JFGK 9 – *Szívacsos agyvelőbántalmak (TSE) elleni védekezés*

JFGK 10 – Növényvédő szerek kezelése

A követelmények célja a növényvédelemmel kapcsolatos veszélyek megelőzése, az ember és az állat egészségét, a környezet és a természetvédelmét szolgáló intézkedések biztosításával, illetve a növényvédelemmel összefüggő kémiai biztonságra vonatkozó általános szabályok betartásával (növényvédő szerek).

Előírt követelmények a következő témakörökhöz kapcsolódnak:

- Engedélyezett növényvédő szer felhasználása
- Növényvédő szer felhasználására vonatkozó előírások
- Növényvédő szer felhasználásához szükséges végzettség
- Permetezési napló vezetése
- Nyilvántartás a növényvédő szerekről
- Növényvédő szerek tárolása
- Növényvédő szerek átcsomagolása
- A növényvédő szer kijuttatásra alkalmazott gépek műszaki állapotára vonatkozó előírások.

JFGK 11 – Borjak védelmére vonatkozó minimum követelmények

JFGK 12 – Sertések védelmére vonatkozó minimum követelmények

JFGK 13 – Mezőgazdasági haszonállatok védelmére vonatkozó minimum követelmények

Jogszabályi hivatkozások

Hazai jogszabály

A kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról szóló 81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet

EU jogszabály

A Bizottság 809/2014/EU, valamint 640/2014/EU rendelete a 1306/2013/EU rendeletnek a kölcsönös megfeleltetéssel összefüggő kontrollrendszerek és igazgatási szankciók megállapításáról.

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUBN20029 Girincsi Nagy-erdő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUBN20029 Girincsi Nagy-erdő Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, a földművelésügyi miniszter megbízásából, jóváhagyta:

Dr. Rácz András

környezetügyért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2018. április „6. .”